Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | הײנט 8 זײטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 268/1563 | Łódź, Niedziela, 18 listopada 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ה כסלו תרפ״ט | Nr. 268/1563

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

מערדער לאניוכא דערצעהלט

נייע פרטים וועגען זיינע שוידערליכע מארדען.

(2) נאך דער ערשטער אויספארשונג האט מען דעם מערדער לאניוכא פריוואט אפגעפיהרט פון דעם אויספארשונגס-אמט אין דער טורמע אויף קאפערניקוס.

אין טורמע האט מען איהם בעזעצט אין דער קאמער, וואו עס זענען געזעסען די מערדער פון דעם געה. פרעזידענט ציגארסקי — וואלאשטשיק און רידזעווסקי.

4 א זייגער נאכמיטאג איז אין טורמע געקומען דער אויספארשונגס-ריכטער פונ'ם צווייטען רעוויר, ה' וואיצעך נושיוש און האט אין קאבינעט פונ'ם טורמע-נאטשאלניק, ווידער אמאל אויסגעהערט דעם מערדער.

דער מערדער לאניוכא איז צום לעצטען מאל אויסגעהערט געווארען דורכ'ן אויספארשונגס-ריכטער, וועלכער הויבט פון מאנטאג אן אויסצוהערען די

30 עדות.

צווישען די 30 עדות זענען 26 פון דער בעשולדיגונג און 4 מצד דער פערטיידיגונג. די אויספארשונג וועט פערענדיגט ווערען ביז'ן 24. נאוועמבער, נאכ'דעם וועט זי איבערגעגעבען ווערען דעם פראקוראר, וועלכער וועט צוזאמענשטעלען דעם

בעשולדיגונגס-אקט.

דאס וועט דויערן 3 טעג און נאכדעם וועט דער ענין איבערגעגעבען אין קריידגעריכט, וואו עס וועט בעשטימט ווערען דער טערמין פונ'ם פראצעס.

וייטערע ערקלערונגען פון מערדער לאניוכא.

(2) שטיצענדיג זיך אויף די ערקלערונגען פון דעם מערדער איז שווער זיך פארצושטעלען, ווער איז עס דער סטאניסלאוו לאניוכא, צי איז דאס א נארמאלער מענש? זיין האלטען זיך בעת דער אויספארשונג לאזט מיינען, אז ער לייד אויף עפעס א קרענק, וועלכע עס קען ענטדעקען א גענויע מעדיצינישע אויספארשונג אויף די פראגען פון דעם אויספארשונגס-ריכטער ענטפערט לאניוכא ציניש קאלט און בעווייזט נישט קיין חרטה. עס ווייזט זיך אויס, אז ער אליין איז ענטציקט פון זיין שטיקעל ארבייט. ער דערצעהלט בילדלעך און פארבינג דעם גאנג פון זיינע שוידערליכע בלוטיגע טאטען.

— ווען איז ענטשטאנען ביי אייך דער ערשטער געדאנק וועגען דעם פערברעכען? — פרעגט דער אויספארשונגס-ריכטער.

— מיט'ן געדאנק צו ערמארדען די טישערס האב איך מיך שוין לאנג ארומגעטראגען.

— וואס האט געבראכט צו דעם געדאנק?

— כ'האב געהאט א האס צו דער אינהאבערין פון דעם פארטעפיאנען לאגער מאריא טישער, ווייל זי איז נישט געווען גוט צו מיר ווען כ'האב פערלוירען די ארבייט האב איך געבעטען ביי דער פרוי טישער זי זאל מיר געבען בעשעפטיגונג. זי האט מיר צוגעזאגט אין א קורצער צייט ארום האב איך מיך דערוואוסט, אז זי האט צוגענומען אין לאגער אן אנדערען ארבייטער. איך האב שוין דאמאלט בעשלאסען, אז איך וועל זי אומברענגען. צו טישער'ן האב איך גאר נישט געהאט, ער האט מיר קיינמאל קיין שלעכטס נישט געטון, איהם האב איך דער'הרג'

נישט אנגענעהם איהם צו דער'הרג'ענען, דערפאר איז דער ערשטער קלאפ געווען נישט קיין טויט-קלאפ, ערשט ווען ער האט זיך אנגעהויבען ווערען האב איך איהם געגעבען דעם צווייטען אט אזוי:

(דער מערדער בעווייזט מיט א בעוועגונג, ווי ער האט געגעבען דעם צווייטען קלאפ.)

ווייטער דערצעהלט דער מערדער ווידעראמאל געגוי, ווי ער איז נאכ'ן מארד אריין אין דער וואוינונג ביי א ליכט, ווייל ער האט נישט געוואלט אויפמערקזאם מאכען אויף דער וואוינונג און אנצינדען די עלעקטרי, געזוכט געלד, געפונען 464 זלאטעס, געוואלט עפענען די קאסע און דאס האט זיך איהם נישט איינגעגעבען; ווען ער האט גענומען די זילבערנע זאכען, פערשלאסען די וואוינונג און נאכדעם דעם שליסעל אריינגעווארפען אין סטאוו ביי טאטשאנסקא גאס.

ער דערצעהלט ווייטער מיט אלע פרטים ווי ער האט ארויסגענארט דאס דינסט-מיידעל בארא-סקא זי אויפ'ן וועג א-יינגעפיהרט אין א רעסטאראן

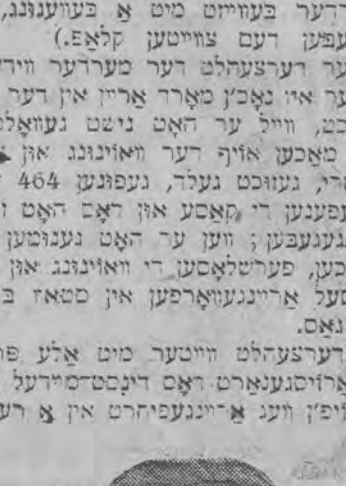

יוזעפא באראווסקא

דאס ערמארדעטע דינסט-מיידעל פון די טישער'ס

מכבד געווען מיט בראנפען און מיט עסען און נאכ'דעם זי ארויסגעפיהרט און דער'הרג'עט. שפעטער איז ער אהיים געגאנגען בעהאלטען די צוגעראבעוועטע זאכען און געגאנגען אין קינא „לונא" און „קארסא" 10 א זייגער איז ער אהיים געגאנגען אז דער פאטער זאל נישט שרייען אויף איהם.

עס זענען אינטערעסאנט

די בעציהונגען פון דער פאמיליע צו לאניוכא'ן.

דער מערדער טוט צוליב דעם פאטער און קומט אהיים פאר 10 א זייגער אין אווענט. דער ברודער רופט זיך אפ וועגען זיין מערדערישען ברודער מיט ליבע און וועהטאג, — ער קען — זאגט ער, — ביז איצט נישט גלויבען, אז סטאשעק, וועלכער האט געהאט מעהר מעלות, ווי חסרונות, זאל האבען בעגאנגען אזעלכע רציחות; סטאשעק פלעגט זיין גאנץ פערדינסט אפגעבען דעם פאטער, וועלכער פלעגט איהם אויסטיילען אויף קינא, אויף טאשען-געלד, סטאשעק שרייבט לידער, און די פאמיליע הערט זיך צו, ווי ער לעזט זיי, דער פאטער קוועלט,

בעמערקען נישט, אז סטאשעק איז עפעס נישט איינגאנצען אין ארדנונג.

דער דאקטאר

פסיכיאטאר ה' סיווינסקי,

האט ארויסגעזאגט זיין מיינונג וועגען דעם פערברעכער, אז סיי זיין אויסערליכען אויסזעהען, סיי איינינע זיינע מידות בעווייזען, אז דאס איז א דעגענערירטער טיפ און אלץ קינד האט מען עס געמוזט דייטליכער ארויסזעהן, ווען ער וואלט געוואקסען אין אן אנדערער סביבה וואלט מען עס גיכער בעמערקט און דורך ערציהונג אפשר פעריכט.

דאס, וואס דער מערדער נעהט נאך זיין שרעקליך „שטיקעל ארבייט" רוהיג מיט א פר"ל'ן אין קינא אריין, בעווייזט זיין טיפער פערדארבענהייט. עס וואַרפט זיך אין די אויגען די עהנליכקייט פון דעם מערדער לאניוכא מיט דעם טיפ פון „מענש-חיה" פון עמיל זאלא: ביידע פערברעכער וואַרטען לאנג אויף דער מעגליכקייט אומצוברענגען זייערע קרבנות, ביידע ווערען ביים ערשטען בלוט-פערגיסונג חיה'ריג צו בעסטיעזעט און זיי זענען שוין פעהיג צו געהען אין בלוט ביז איבער די קניע.

פרעמדע מענשען זענען אבער געווען מעהר מבין אויף לאניוכא'ן, עס דערצעהלט, למשל

ה' שטורם.

דער אינהאבער פון פארטעפיאנען לאגער אויף אל. 1. מאי, ביי וועלכען לאניוכא האט געארבייט און וועלכען, לאפניוכא האט, לויט ווי ער האט זיך מורה געווען, געוואלט דערמארדען, אז לאניוכא איז געווען א פעהיגער און עהרליכער ארבייטער, ער האט איהם אבער געמוזט אפזאגען, ווייל ער איז געווען שרעקליך נערוועז, פלעגט זיך אויפרעגען און אויפקאכען ביי יעדער קלייניגקייט און אין אויפגערעגטען צושטאנד אויסגעזעהען ווי א גזלן.

דאס עדות זאגען פון ה' שטורם האט איבערהויפט א זעהר וויכטיגע און כמעט רעוועליאציאנס-בעדייטונג:

ה' שטורם דערצעהלט, אז מיט א צייט צוריק האט ער ביים אהיימקעהרען בעמערקט פאר'ן טויער פון זיין הויז דרעהען לאניוכען. מיינענדיג, אז לאניוכא וואַרט אפשר אויף א מערעל האט איהם ה' שטורם נישט געוואלט שטערען און זיך בעמיהט ארויפצוגעהען נישט בעמערקט דורך לאניוכען. אויף די טרעפען איז געשטאנען עפעס א צווייטער יונגער-מאן, עלטער און העכער פון לאניוכא'ן און האט עפעס געמייסטרעוועט ביי א שכנישע טיר; ה' שטורם איז צו איהם צוגעגאנגען און געפרעגט וואס ער טוט דא; דער פערשוין האט עפעס נישט קלאר געענטפערט; עס האט אויסגעזעהען, אז ער איז

נעקומען גנבה'נען. ה' שטורם האט איהם שארף געזאגט ער זאל באלד פערלאזען דאס ארט, ווייל ער וועט איהם אראפווארפען פון די טרעפען. דער פערשוין איז אראפ. ה' שטורם איז אריין צו זיך אין וואוינונג און זיך געלעגט שלאפען און עטליכע מינוט ארום האט עמיץ צו איהם אנגעקלאפט. ה' שטורם האט געמיינט, אז דאס קלאפט זיין שכן ה' האלבערן און איהם שוין פונ'ם בעט ארויסגעשפרינגען, אז ער קען נישט עפענען, ווייל ער האט זיך שוין געלעגט שלאפען. באלד נאכדעם האט ה' שטורם געהערט טריט פון די אראפגעהענדע.

ה' שטורם איז זיכער, אז לאניוכא האט ארויפגעשיקט זיינעם א מיטהעלפער אויסקוקען דעם פלאץ, און אליין אפגעוואַרט דעם חבר פאר'ן טויער, נאכ'דעם האבען ביידע באנדיטען געוואלט „אפשטאטען א וויזיט" שטורמען, ער האט זיי אבער נישט אריינגעלאזט.

אזוי ארום לעבט ווידער אויף די מערסיע וועגען צוויי מערדער פון די טישערס, וועגען א מיטהעלפער, און נאך וועגען איין וויכטיגען פרט דערצעהלט ה' שטורם, ווען לאניוכא האט נאך געארבייט ביי איהם איז ער איינמאל געקומען צו דער ארבייט מיט א צוקאלעטשעטער האנד. אויף דער פראגע ווי ער איז אזוי צוהרגעט געווארען האט לאניוכא דערצעהלט, אז עס זענען איהם אין וואלד בעפאלען גזלנים, ווען ער האט אפגעפיהרט עפעס א פריילין, און ער האט זיך מיט די אנפאלער אין וואלד געשלאגען און אזוי פערוואונדעט געווארען

די פאסירונג פיהרט אויפ'ן געדאנק, צי די וואלד-העלדישקייטען פון לאניוכא'ן זענען נישט פערבינדען מיט עפעס באנדיטען-אנפאלען — מיט בלוט מעשים? ווער ווייסט צי די טישערס און די באראווסקא זענען די ערשטע קרבנות פון דעם מערדער, עס איז פערדעכטיג, ווייל אפילו אין דער היים, וואו מען האט סטאשעק'ן ליב געהאט האט מען דאך, אויף איהם געזאגט, אז ער האט געפיהרט א נעכט-הימנישפולען ארט לעבען.

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
בעהאנדלונג מיט קווארץ-לאמפען-שטראהלען
נעהמט אן פון 2–3 נאכמ. און פון 4–7 אווענד.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען.
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אן פון 8–9½ פריה און פון 3½–4½ נאכמ.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציעליסט פאר הויט-, האר און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, ליכט און רעק, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אוו.

„GUMIPOL"
לאגער פון באטען און קאלאשען א.ג.
15 NOWOMIEJSKA 15
!פאבריקס-פרייזען
עמפפעהלט אויסשליסליך די „GENTLEMAN"
!הורט- און דעטייל-פערקויף
אויסארבייטונגען פון דער פירמע

דער דועלען-סקאנדאל אין סיים.

מארשאלעק דאשינסקי אנערקענט נישט קיין דועלען.—די „איינסעל"-רעפוטאטען קומען נישט אויף קיין זיצונג, מיט וועלכער עס פיהרט אן דעפ. ניעדזשאלקאווסקי. — „וויזוואלעניע" און פייערים-פארטיי געגען דועלען. — דער רעגירונגס-בלאק שווייגט דערוויייל.

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאָניש) די ידיעה וועגען דער קראַנקהייט פון דעפ. מאַרעק האָט געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק אין די סיים-קרייזען.

די דועל-טאַקטיק פון דעם „איינסעל", איז אויף דער פרייטאָג'דיגער זיצונג פון סיים שטאַרק פעראורטיילט געוואָרען דורך דעם סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי. דאָס „איינסעל" האָט אויף דער ערקלערונג פון מאַרשאַלעק דאַשינסקי נישט רעאַגירט און די זיצונג איז אַריבער רוהיג. פאַר'ן צוטרעטען צו דער טאָג-אָרדנונג האָט סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי אָפּגעגעבען פאָלגענדע ערקלערונג!

הויכער סיים! נעכטען האָט איינער פון די רעפּוטאַטען זיך געווענדעט צו מיר מיט אַ בריפליכע פאָדערונג, אַז איך זאָל אָפּרופען אַ זיצונג פון אַ קאָמיסיע, מיט וועלכער ס'האָט אָנגעפיהרט אַ רעפּוטאַט, וועלכער האָט נישט געוואָלט אָנעהמען קיין דועל און דעריבער איז ער לויט דעם בריף אַ נישט ערהענהאַפטער מענש.

דעם דאָזיגען בריף האָב איך געמוזט לאָזען אָהן ענטפער צוליב פאָלגענדע מאָטיווען! אַ דועל איז פערבאָטען דורכ'ן געזעץ, דורך דער רעליגיע און דורך דער מעהרהייט פון דער עפענטליכער מיינונג, וועלכע איז דעם פאַל אין הסכם מיט דער עפענטליכער מיינונג פון די בעריהמטסטע מענער פון די ציוויליזירטע פעלקער, אין אונזער געשיכטע, בעזונדערס אין דער געשיכטע פון פאַר'ן פאַלען פון פוילען, האָט דער דועל, וועלכער האָט געראַרפט אויסגלייכען פאָליטישע קאָנפליקטען, געשפילט אַ טרויעריגע ראָל. צוליב די דאָזיגע מאָטיווען האָב איך נישט געקענט אַנערקענען דעם דועל. אַלס די איינציגע מאָס צו אַנערקענען די עהרליכקייט פון אַ מענשען. דעריבער האָב איך געלאָזען דעם בריף אָהן ענטפער.

דאַן איז דער סיים צוגעטרעטען צו דער טאָג-אָרדנונג. ס'איז אָנגענומען געוואָרען דער פאָרשלאָג פון דער רעפּוטאַטין פּראַגס וועגען אָפּשטעלען די עקסמיסיעס בנוגע די אַרבייטסלאָזע, וועלכע וועלען בעצאָהלען דאָס דירה-געלד אין ראַטעס אין דער הויך פון 25 פּראָצענט פון דירה-געלד.

דאַן האָט רעפּוטאַט פוטעק אָפּגעגעבען אַ בעריכט פון דער אַדמיניסטראַציע-קאָמיסיע וועגען נאָוועליזירען די פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט אויף דעם אופן, אַז קליינע פערברעכענס זאָלען ערלעדיגט ווערען דורך דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט. די נאָהענסטע סיים-זיצונג קומט פאַר דינסטאָג 4 נאָכמיטאָג.

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) פרייטאָג איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער אויסערן-קאָמיסיע ביים סיים, צוליב דעם וואָס דער פאָרזיצענדער פון דער קאָמיסיע דעפּ. ראַדזשיוויל איז נישט אין וואַרשאַ, האָט מיט דער זיצונג אָנגעפיהרט דער וויצע-פאָרזיצענדער דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי. דאָס פּרעזידיום פון „איינסעל" האָט זיך געווענדעט צום סיים-מאַרשאַלעק, אַז ער זאָל די זיצונג אָפּרופען, ווייל דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי, נישט וועלענדיג אָנעהמען אַ דועל מיט דעפּ. סלאַוועק, איז נישט קיין עהרען-מענש. צוליב דעם וואָס מאַרשאַלעק דאַשינסקי איז דער פאָדערונג נישט נאָכגעקומען, זענען די „איינס"-דעפּוטאַטען צו דער זיצונג נישט געקומען.

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאָניש) נאָך דער זיצונג פון סיים איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער פּערזאַטונג פון „איינסעל" וועגען אָנעהמען אַ שטעלונג צו דער ערקלערונג פון סיים-מאַרשאַלעק. ס'זענען געווען פאָרשלאָגען וועגען אַרויסרופען דעם סיים-מאַרשאַלעק אויף אַ דועל, וועגען אַריינטראָגען אַן אומצוטרוי-וואָטום א. אַז. וו.

צוליב דעם וואָס ס'זענען געווען פיל געגנער פון דעם דועלען-סיסטעם בכלל איז קיין שום שטעלונג דערווייל נישט אָנגענומען געוואָרען.

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאָניש) ווי בעקאַנט איז געשאַפען געוואָרען אַ בלאָק צווישען די סיים-קלובען פון פּ.פּ.ס., „וויזוואָלעניע" און „פּויערים-פּאַרטיי". דער בלאָק האָט פאַר אַ ציל אָפּצוהיטען די דעמאָקראַטיע און דעם פּאַרלאַמענט.

פרייטאָג איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דעם דאָזיגען בלאָק, און ס'איז אָנגענומען געוואָרען אַן איינשטימיגער בעשלוס אָפּצוואַרפען דאָס סיסטעם פון דועלען צו רעגולירען פּאַרטייאישע אָדער פּערזענליכע חשבונות.

דעפּ. מארעק שווער קראַנק.

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאָניש) ראַנערשטאָג אין אָוונט האָט דער פּרעזעס פון פּ.פּ.ס.ישען סיים-קלוב דער הייצע מאַרשאַלעק פון סיים בעקומען אַ שווערען אַפּאָפּלעקטישען אַנפאַל. ביי איהם איז פּאַראַליזירט געוואָרען די רעכטע זייט, די פיס און האָט פּערלוירען דאָס לשון. זיין צושטאַנד איז זעהר שווער.

דער „ראָבאָטניק" שרייבט, אַז דער אָנפאַל איז אַ פאָלגע פון די פּסיכישע איבערלעבענישען פון דעפּ. מאַרעק נאָך די אָנפאַלען פון רעגירונגס-בלאָק, וועלכע זענען אויף איהם געמאַכט געוואָרען.

מארשאל פילסודסקי ביים פרעמיער בארטעל

וואַרשאַ 17 (טעלעפאָניש) מאַרשאַל פּילסודסקי איז היינט געווען ביים פּרעמיער באַרטעל און מיט איהם אָפּגעהאַלטען אַ לענגערע קאָנפערענץ.

ס'איז נישט אויסגעשלאָסען, אַז היינט-מאָרגען זאָל דער מאַרשאַל אָפּפאָהרען קיין סולעיובעק

די רוסיש - פוילישע האנדעלס-אונטערהאנדלונגען

וועלען בקרוב בעניימט ווערען.

וואַרשאַ, (טעלעפאָניש) היינטיגע וואָך קומט קיין וואַרשאַ, דער פוילישער געזאַנדטער אין מאָסקווע פּאַטעק.

דאָס קומען פון ה' פּאַטעק שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פראַגע פון בעניייען די האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען צווישען פוילען און סאָוויעט-רוסלאַנד.

דימיסיע פון מיניסטארען אין ליטע

די אפאזיציע גרייט זיך צו אנ'ענדגילטיגען קאמף מיט וואלדעמאראס'ן

קאָוונאָ, 17 (ספּ. טעל.) דער קריגס-מיניסטער דאוקאַנטעס האָט זיך אָנגעגעבען אין דימיסיע. זיין דימיסיע איז אָנגענומען געוואָרען.

ס'געהען אַרום קלאַנגען וועגען אַ שאַרפען קאָנפליקט וואָס איז אויסגעבראָכען צווישען דער ליטווישער מיליטער-מאַכט און וואַלדעמאַראַסן.

אויך דער אינערן-מיניסטער מוסטייקיצר זאָל אַראָפּ אין דימיסיע.

די אָפּאָזיציע גרייט זיך צו אַנ'ענטגילטיגען קאַמף מיט וואַלדעמאַראַסעס רעגירונג.

מורא'דיגער שטורם אין ענגלאנד, פראנקרייך און בעלגיען.

גע'הרג'עטע און פערוואונדעטע. — אונגעהויערע הזיקות.

פּאַריז, 17 (ספּ. טעל.) אין פּאַריז האָט נעכטען געבושעוועט אַ שרעקליכער שטורם-ווינד. דער ווינד האָט אומגעוואָרפען עטליכע הייזער, קוימענס און פּלויטען.

די עראָפּלאַן-קאָמוניקאַציע איז איבערגעריסען געוואָרען. די שאָדענס זענען זעהר גרויס. ס'זענען אויך פאַראַן מענשליכע קרבנות.

אַנטווערפּען, 17 (ספּ. טעל.) אויף די בעלגישע ברעגעס האָט געבושעוועט אַ מורא'דיגער שטורם-ווינד, עס זענען פאַראַן מענשליכע קרבנות. די הזיקות זענען אונגעהויער.

לאָנדאָן, 17 (אַטע) איבער ענגלאַנד איז נעכטען אַדורך אַ שרעקליך געוויטער. די טעלעפאָנישע און טעלעגראַפישע פערבינדונג איז טייל-ווייז אינגאַנצען צושטערט. דער ווינד איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז ער האָט אומגעוואָרפען מענשען אויף די לאָנדאָנער גאַסען. טויזענדער שויבען זענען אויסגעשלאָגען געוואָרען. דער ווינד האָט אַראָפּגעריסען דעכער און אומגעוואָרפען הייזער. די צאָהל דער'הרג'עטע בעטרעפט 6 פּערזאָן. די צאָהל פערוואונדעטע איז נאָך נישט בעוואוסט.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 72 יאָהר מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער פאָטער, שווי גערפאָטער און זיידע

נ. ע.

יעקב בערמאן

די לויה וועט פאָרקומען היינט, זונטאָג, דעם 18-טען נאָוועמבער 1928, 2 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז צעגעלניאַנאַ 59, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

2586

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז פרייטאָג, דעם 16 ד. ח. געשטאָרבען אין עלטער פון 85 יאָהר אונזער הייסגעליבטער פאָטער, שוויגערפאָטער, גרויספאָטער, אורגרויספאָטער, שוואָגער און אָנקעל נ"ע

ישראל שלמה הלוי ז"ל מן מוה"ר מאקרסקי

(הנקרא ר' ישראל וויערושאווער)

די לויה קומט פאַר היינט, זונטאָג, דעם 18-טען נאָוועמבער ד. י. 12 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז גדאַנסקאַ 21, וועגען וואָס עס טיילען מיט

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

נאָך קורצע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 4 יאָהר אונזער אונפערגעסליך טעכטערל

2182

נ. ע. פאלטשא האלפערן

די לויה קומט פאַר היינט, זונטאָג דעם 18-טען נאָוועמבער, 12 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז קולינסקאַ 41, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע עלטערן.

לרגלי נשואי מרת

חוה לובינסקה

את מר

מרדכי רוזנשטין

אשר התקים ביום ו', ג' כסלו בתל אביב, מברכים הזוג ברב צלחה בדרך החיים החדשים וגם להוריהם מברכים שיתענגו מהם רב נחת עדי עד.

בילה מילשטיין והוריה וביתה
קלאַרא צודקאָוויטש והוריה וביתה
מאָטעק וואָראָבייטשיק
אברהם וויזענטאַל

Z intencji zaślubin panny

Ewy Lubińskiej

z p. Maksem Rozensteinem

które odbyły się w piątek, dnia 16 listopada 1928 r. w Tel-Awiwie, życzą Nowożeńcom wiele szczęścia i powodzenia na nowej drodze życia, a. Rodziocom dużo pociechy.

BELA MILSZTAJN z Rodzicami i Rodzeństwem
KLARA CUDKOWICZ " "
MOTEK WOROBIEJCZYK
i ABRAM WIZENTAL

Z intencji zaślubin
panny **FRANKI GRODANSÓWNY**
z p. **IGNACYM WAJNBERGIEM**
życzy na nowej drodze życia wiele szczęścia
2527 **Z. Zylberberg.**

צו דער חתונה פון אונזער סעקרעטאַר ה'

זעליג לייזעראוויטש

מיט פרל. **רוזשא ווידאַווסקאַ**

ווינשען מיר אַ הערצליכען מזל טוב און אַ גליקליכע צוקונפט. די פערוואַלטונג

פון קליינהענדלער-פעראיין פּיעטריקאָווער 6.

מזל טוב

ווינשען מיר אונזער ווערטען סעקרעטאַר ה'

זעליג לייזעראוויטש

צו זיין חתונה מיט פרל.

רוזשאַ ווידאַווסקאַ

זאָל זייער לעבענסוועג מיט רויזען בעציהרט זיין.

די מיטגלידער

פון קליינהענדלער-פעראיין פּיעטריקאָווער 6.

אונזער. געעהרטען סעקרעטאַר ה' 2669

זעליג לייזעראוויטש

צו זיין חתונה מיט פרל.

רוזשא ווידאוווסקא

ווינשען אַ הערציגען מזל-טוב.

פרעזעס פון קליינהענדלער-פעראיין פּיעטריקאָווער 6 **שלמה מאַסק**; וו. פּרעזעסן **מאיר אוניקאָווסקי** און **הערש רובינעק**; קאַסיר **זכריה גאָלדבערג**; עהרען-סעקרעטאַר **יעקב גאָלדמאַן** און דירעקטאָר **יעקב שימשיא**.

אויפפאדערונג.

אַלע קרעדיטאָרען פון דער פירמע

שלמה שאפיר

וואַרשאַ, נאַלעווקי 20

ווערען געבעטען צו קומען היינט זונטאַג, דעם 18-טען נאָוועמבער 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין לאָקאַל פון זאַקען-פאַבריקאַנטען-פערבאַנד, לאָדז, אַנדזשעיאַ 14.

פרעזעס **י. כהן.**

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאָלאָג-אַקושער

גזשיבאָווסקאַ 11.

טעל. 34-72

נאָכמיטאָג פון 6–8 אָוונט.

קוואַליפיצירטע

קראַפּט - שפּולער(ינס)

ווערען ואַפאָרט געזוכט

ביי **מ. פרענקעל**

פּאָל נאַצנאַ 27. 2694

די שאָטען-זייטען פון זעלבסט-אויסקום.

ג'ירער מיט'ן האַנדעלס־דעפיציט — דאָס איז דער פּאַראָל, וואָס ליגט איצט ביי יעדען אין מויל. מיר ווילען זיך אַליין גענוגען, שטילען די בעדערפע־נישען מיט אייגענע מיטלען, פערברויכען נאָר היי־מישע פּראָדוקציע, אויסמיידען אויסלענדישע לוקס־סוס־אַרטיקלען. מיט איין וואָרט — אַליין אויסקומען.

אין פערשידענע שטעדט אין פּוילען האָט מען בעגרינדעט „ליגעס" און קאָמיטעטען כדי די שעהנע אידעע צו פערווירקליכען אין לעבען. מען האָט איינ־געאָרדענט מיטינגען, מאַניפעסטאַציעס, „וואָכען", מיט דער בעטייליגונג פון אָנגעזעהענע פיהרער, פּאָ־ליטישע און ווירטשאַפטליכע. מען האָט אויפגעפּאָ־דערט, פּראָקלאַמירט און אַגיטירט. אויפ'ן זאַקסי־שען פּלאַץ אין וואַרשע האָט מען די „אימפּאָרטערען" געקעפּט און אַריינגעוואָרפען אין ווייכסעל. עס האָט שיער ניט געהאַלטען ביים פּאַגראָמירען די אימ־פּאָרט־געשעפטען. די יסוחרים האָבען זיך געזעהען געצוואונגען צו רעקלאַמירען זייער העלרישקייט — נאָר ביי מיר בעקומט מען עכטע פּוילישע פּראָ־דוקציע א. א. וו.

שוין היבשע וואָכען ווי עס טומעלט זיך אַזוי אין דער פּוילישער געזעלשאַפט, אָבער אויסער דעם טומעל זעהט מען נישט קיין שום ממשות'דיגעס. אויב מען האָט געצילט צו שאַפען אַ „מקום להתגדר בו", פאַר די אַלע, וועלכע האָבען זיך נאָך נישט אויסגעטומעלט, אָדער וועלכע זוכען זיך ערשט אויסצוטומלען, האָט מען דעם ציל דערגרייכט. אָבער פאַר'ן שאַפען די בעדינגונגען, אַז מיר זאָלען קאָנען און זאָלען פערברויכען נאָר היימישע אויס־אַרבייטונגען, פאַר דער סאַנירונג פון דעם האַנדעלס בילאַנס, איז גאָרניש אויפגעטון געוואָרען. נאָכ־מעהר — אויב מיר וועלען זיך בעציטענס נישט אַרום קוקען, קאָן די אַקציע ברענגען צו זעהר נישט גע־וואונשענע פאָלגען, זי קען שאַדען אונזער ווירט־שאַפט לגבי פנים און אונזער פּרעסטיזש לגבי חוץ.

עם ליגט א חוב אויף די מאַסגעבענדע פאַק־שאַרען, אויף דער מאַכט און ווירטשאַפטליכע אָר־גאַניזאַציעס, אויסצומיידען די שלעכטע פאָלגען און שאַפען אַ געזונדען, רעאַלע באָדען פאַר דער אַק־ציע, מיינען זיי באמת צו מאַכען דעם פאָלקס־ענטוזיאַזם פאַר אַ שאַפענדען כח, ווילען זיי שאַפען אַ „זאַכליכע" בעגייסטערונג, דאַן מוזען זיי אַליין צוטרעטען זאַכליך צו דער פראַגע און קודם כל אָפּגעבען זיך אַ קלאָהרען דין וחשבון פון די קאָנ־סעקווענצען, וואָס אַ נישט־קאָאָרדינירטע, כאַאָטישע טעטיגקייט אין דער ריכטונג קאָן מיט זיך מיטברענ־גען און פּאַראַליזירען אויף אַזאַ אופן די פערווירק־ליכונג פון דעם ענד־ציל.

איך וויל דאָ אָנמערקען עטליכע פון זיי:

1. אַרויסטרעטונגען לגבי אויסלענדישע פירמעס און איינצעלנע בירגער, קוים נעגירען מיר אַלץ, וואָס קומט פון אויסלאַנד, קאָנען דאָ דער־מאָנען ליכט שאַפען אַנ'אַטמאָספערע פון „סוואַי דאָ סוואָי" גומער צוויי, פון אַ זינלאָזער שנאה צום סוחר און צום יוד און צו די פרעמדע פערשטע־הער. דאָס קאָן אַרויסרופען אַ געגען־אַקציע מצד די אָנגעגריפענע מלוכות.

2. עקספּלאָאַטירען דעם קאָנסומענט. העכע־רע פרייזען און ערגערע קוואַליטעט.

3. אומעהרליכע קאָנקורענץ. ביי אַ נישט־גע־ניגענדער קאָנטראָל קאָנען די נישט־עהרליכע סוח־רים אונטער דער שילדעל „היימישע פּראָדוקציע" אויסנוצען דעם לייכטזיניגען קונה און פערקויפען איהם די ערגסטע אינלענדישע און אויסלענדישע סחורות און נעהמען דאָפּעלט בעצאָהלט — פאַר דער סחורה בעזונדער, פאַר דער „פּאַטריאָטיש־קייט" בעזונדער.

4. אַ פּרייזען־שטייגערונג. די פאַבריקאַנטען קאָנען אויסנוצען דעם פערגרעסערטען בעדאַרף און הייבען אָהן שום סדר די פּרייזען. אין רעזולטאַט קאָן דאָס ברענגען צו אַ ווייטערער איינשרענקונג פון די אַזוי־אויך קליינע בעדערפענישען.

5. די לאַגע פון די סוחרים קאָן פערערגערט ווערען דורך דעם, וואָס די פאַבריקאַנטען וועלען איינשטעלען ערגערע קרעדיט־בעדינגונגען, ספּעציעל בעהאַנדלען יעדען בעזונדער. זיי קאָנען דאָ אויך געפינען אַ געלעגענהייט איינצוטיילען די פּראָדוקציע לויט אַ נייעם טענדענציעזען און נישט־קאָמערציאָנע־לען שליסעל.

6. עס קאָן זיך שאַפען אַ קינסטליכער כחד־רוח־הונגער.

מיר מוזען פריהער בעזייטיגען די שלעכטע פאָלגען, כדי צו געפינען דעם וועג צום קאָנסומענט און צום סוחר, פון וועלכען זיינע בעדערפענישען העגנען אָפּ נישט אין קיין קליינער מאָס.

מיר מוזען אויך געדענקען, אַז ער־היום איז דער קאָנטאַקט צווישען דעם סוחר און דער היימי־שער אינדוסטריע זעהר אַ לויזער. אין פיל פאַלען איז זי איהם פשוט פרעמד.

עס בלייבט נאָך פיל פראַגען צו בעריהרען, אַ חוץ די צוויי הויפּט־פּראָבלעמען: צי און אויף ווי ווייט מיר קאָנען זיך אַליין גענוגען? צי און אויף ווי ווייט אונזער פּראָדוקציע קאָן שטילען דעם בעדאַרף? אָבער דווקא, ווייל די פראַגען זענען פיל, דאַרפען זיי אַלזייטיג אויפגעקלערט ווערען דורך די פּעראינטערעסירטע צדדים.

די אַקציע צו שטילען דעם בעדאַרף מיט איי־גענע מיטלען קאָן האָבען ווייט־געהענדע פאָלגען פאַר'ן מאַסען־קאָנסומענט, פאַר'ן סוחר און פאַר דעם האַנדעלס־פערקעהר מיט אויסלאַנד. זי מוז דעריבער אונטערגעוואָרפען ווערען אַ זאַכליכער אַל־זייטיגער דיסקוסיע. פיל קאָנען דאָ אויפטאָן די סוחרים־פעראייניגען אַליין, די מעהרסטע פראַגען מוז מען אָבער געמיינזאַם בעהאַנדלען ווערען, און דאָס מוז געשעהען אין דער נאָהענטסטער צייט אויף אַ צוזאַמענקונפט פון אַלע אינטערעסענטען.

מאַקס ש. בוני.

דאָס יודישע געזעלשאַפטליכע לעבען אין לענינגראַד.

ריגע. (יס"א) דער בעקאַנטער געזעלשאַפט־ליכער עסקן פון לענינגראַד, ד"ר בראַמסאָן האָט איצט געמאַכט אַ בעזוך אין די באַלטישע מלוכות.

וועגען דעם יודישען געזעלשאַפטליכען לעבען אין לענינגראַד גיט איבער ד"ר בראַמסאָן פאָלגענדע אינטערעסאַנטע פרטים:

פון די קולטורעלע אינסטיטוציעס אין לענינ־גראַד איז צו בעצייכענען „אפע" (געוו. „חברת מפיצי השכלה") און די יודישע היסטאָריש־עטנאָ־גראַפישע געזעלשאַפט. די גרויסע ביבליאָטעק פון דער געוו. „חברת מפיצי השכלה", וואָס צעהלט 100,000 בענדער איז געבראַכט געוואָרען אין אָרדנונג און איז אויך בערייכערט געוואָרען. פיל, אַפילו פון אויסלאַנד בענוצען זיך מיט דער ביבליאָטעק פאַר זייער וויסענשאַפטליכער אַרבייט.

„אפע" אָרדנעט איין איינינע מאָל אין חודש פאָרלעזונגען אויף פערשידענע טעמעס פון דער יודישער געשיכטע, ליטעראַטור אַלטער און נייער א. אַז. וו. די פאָרטראַגען ווערען גוט בעזוכט, וואָס בעווייזט, אַז די יודישע געשיכטע און ליטעראַטור אינטערעסירען שטאַרק די יודישע געזעלשאַפט.

די היסטאָריש־עטנאָגראַפישע געזעלשאַפט אַר־בייט אויפ'ן געביט פון יודישען פאָלקלאָר, עס ווערען געזאַמעלט פאָלקסלידער. עס זענען איינגעאָרדנעט געוואָרען צוויי מוזיקאַלישע עקספּעדיציעס קיין קאַוו־קאַז און חאַלין אין וועלכע עס האָבען זיך בעטייליגט מוזיקער. די עקספּעדיציעס האָבען צונויפגעזאַמעלט 150 לידער, וועלכע זענען נאָך ביזאיצט נישט געווען פערצייכענט. די עקספּעדיציע האָט אויסער־דעם געהאַט אַנ'אויפגאַבע צו זאַמלען פערשידענע חפצים פאַר'ן אַנטיקן־מוזיי, וואָס געפינט זיך ביי דער געזעלשאַפט, וואָס האָבען אַנ'עטנאָגראַפישען ווערט. ביי דער היסטאָריש־עטנאָגראַפישער געזעל־שאַפט עקזיסטירט אַ ספּעציעלע קאָמיסיע אויף אויס־צופאָרשען די מאַטעריאַלען פון העברעאישע שריפ־טען. די דאָזיגע קאָמיסיע אַרבייט זעהר אינטענסיוו.

בעזונדערס גיט זיך די קאָמיסיע אָב מיט די מקורים פון דער אַלטער ליטעראַטור. אַ גרויסע געלעהרטע גיט זיך אָב מיט פאָרשען די ביאָלאָגיע און פּאַטאָ־לאָגיע פון יודען. עס איז אויך צו בעצייכענען אַ קאָלאָסאַל־וויכטיגע אַרבייט, וואָס איז ביז איצט דורכגעפיהרט געוואָרען — דאָס איז דאָס צונויפגע־קלויבען און בריינגען אין אָרדנונג פערשידענע אַרבי־טען, וואָס האָבען אַ בעדייטונג פאַר דער יודישער געשיכטע, בפרט פאַר דער געשיכטע פון די יודען אין רוסלאַנד. דעם גרעסטען פערדינסט האָט דער־ביי דער בעקאַנטער היסטאָריאָגראַף שאול גינז־בורג (רעדאַקטאָר פון „דער פריינד"). מען דאַרף בעטאָנען, אַז די גאַנצע אַרבייט ווערט געפיהרט ביי אַ שטענדיגען מאַנגעל אין געלד־מיטלען.

אויף אַזאַ אופן ווערט אָהן דער יעווסעקציע דורכגעפיהרט אַ גרויסע וויסענשאַפטליכע אַרבייט. מען דאַרף אָבער זאָגען, אַז אויך אין די יעווסעק־קישע קרייזען איז איצט פערהאַן אַ גרויסע נייגונג פאַר אַ ספּעציעל יודישער וויסענשאַפטליכער אַרבייט, וואָס איז פריהער אַבסאָלוט נישט געווען צומערקען. אין אוקראַינע פיהרט אַ לעבהאַפטע טעטיגקייט אויף דעם געביט „געזקולט" — אַ קאָמוניסטישע אָרגאַ־ניזאַציע, וואָס איז געשאַפען געוואָרען אַנשטאָט דער „קולטור־ליגע".

פון די עקאָנאָמישע אַנשטאַלטען ענטוויקלען אַ גרויסע טעטיגקייט „אָזעט" און „יעקאָפּאָ". לויט דער איניציאַטיוו פון „אָזעט" האָט זיך געגרינדעט אַ קאָמיסיע פון געלעהרטע, וועלכע זענען געווען אין ביראָ־בידזשאַן צוליב וויסענשאַפטליכע פאָרשונ־גען כדי פעסטצושטעלען, ווי ווייט דער געגענד איז צוגעפּאַסט פאַר יודישער קאָלאָניזאַציע. די רעזול־טאַטען פון דער אַרבייט פון דער קאָמיסיע זענען גינסטיג פאַר ביראָ־בידזשאַן.

„יעקאָפּאָ", וואָס צעהלט 4000 מיטגלידער, האָט אַ בודזשעט פון 100,000 רובל אַ יאָהר. די געזעלשאַפט האַלט אויס אַ מושב זקנים, אַ קראַנקען־הויז א. ד. גל.

„אָזע" איז ווי בעקאַנט, נישט לעגאַליזירט אין רוסלאַנד. איצט ווערען געפיהרט פערהאַנדלונגען מיט דער מאַכט־מאַכט וועגען לעגאַליזירען „אָזע". די יודישע בעפעלקערונג אין לענינגראַד איז פון 30,000 נפשות איצט זיך פונאַנדערגעוואַקסען אין 85,000 נפשות.

די שוואַרצע וואָלף

אַזוי הייסט אונזער

נייער סענסאַציאָנ. ראָמאַן

וואָס הויבט זיך אָן צו

דרוקען די טעג אין

„נייעם פאָלקסבלאַט".

אין דעם דאָזיגען נייעם ראָמאַן

ווערט אויף אַ מערקווירדיג־

שפּאַנענדען אופן געשיל־

דערט ווערען דאָס

לעבען פון

אַ פער־

יאָהרל־זטער

נשמה, וואָס בלאָנ־

דזשעט הפקר'דיג אין

דער גרויסער וועלט מיט'ן

וועג פון זינד און גליק.

יוליוס ראָזענוואַלד און די יודישע אַגענץ

אינטערוויאו מיט'ן בערימטען אַמעריקאַנער יודישען פילאַנטראָפּ וועגען דער יודישער אַגענץ, וועגען ציוניזם און יודישע קאָלאָניזאַציע אין אייראָפּע.

וועט יוליוס ראָזענוואַלד אַריינטרעטען אין דער „יודישער אַגענץ"? וועט דער גרעסטער יודישער פילאַנטראָפּ פון אונזער צייט, זיין איינער פון די, וואָס וועלען העלפען די ציוניסטען אין דעם אויפבוי פון פּאַלעסטינע?

אָט די דאָזיגע פראַגען זענען איצט אַרויסגע־שוואומען נאָכדעם ווי די אַמעריקאַנער „נישט־ציוני־סטישע גרופּע" האָט נישט לאַנג צוריק בעשלאָ־סען אַריינצוטרעטען אין דער „יודישער אַגענץ" און אַנטייל נעהמען צוזאַמען מיט די ציוניסטען, אין דער אויפבוי־אַרבייט פון פּאַלעסטינע.

אמת, דער וויכטיגסטער און גייסטיגסטער פיה־רער פון דער אַמעריקאַנער יאַהודים־גרופּע, וועלכע איז בעקאַנט אַלס די „רושאָינט"־גרופּע, איז טאַקע לואיס מאַרשאַל, וועלכער האָט אויף דער קאָנפע־רענץ פּ׳ערליך מיט וואַרימע ווערטער ערקלערט, אַז עס זענען איצט נישטאָ מעהר קיין „נישט־ציוני־סטען" און ציוניסטען, און צוגעזאָגט צו העלפען אין דער אַרבייט פון פּאַלעסטינע־אויפבוי. אָבער בעת מאַרשאַל איז די וויכטיגסטע גייסטיגע פיגור איז יוליוס ראָזענוואַלד דער וויכטיגסטער פינאַנצ־יעלער פאַקטאָר פון דער „רושאָינט"־גרופּע.

ווי וויכטיג עס זאָל נישט זיין פאַר'ן ציוניזם דער בעדייטענדער מאָראַלישער ווערט, וואָס ס'־שטעלט מיט זיך פאָר דער אַריינטריט פון דער „נישט ציוניסטישער" גרופּע אין דער „יודישער אַגענץ", זענען אָבער פון נאָך אַ גרעסערער וויכטיגקייט די אויסזיכטען פאַר פינאַנציעלער הילף, וואָס די דאָזיגע גרופּע קאָן געבען.

איז דעריבער אינטערעסאַנט צו וויסען, וואָס עס זאָגט יוליוס ראָזענוואַלד וועגען דעם בעשלוס אַריינצוטרעטען אין דער „יודישער אַגענץ" און צו העלפען די ציוניסטען אין דער אַרבייט פון אויפ־בויען ארץ ישראל. וועט דער בעריהמטער יודישער מיליאָנער און בריטהאַרציגער פילאַנטראָפּ, וועלכער האָט ערשט בעשטייערט פינף מיליאָן דאָלאַר פאַר דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד, איצט, אויך געבען זיין בעדייטענדע פינאַנציעלע הילף פאַר פּאַלעסטינע?

וואָס זאָגט וועגען דעם ראָזענוואַלד אַליין?

— קומט צו מיר מאָרגען 8 אַ זייגער אינ־דערפריה, וועל איך אייך אויף דעם געבען אַנ־ענטפער.

און צוזאָמענגעקומען, אַכט אַ זייגער אינדערפריה, בין איך געזעסען אין אַ שעהנעם צימער פון אַנ'־אַפּאַרטמענט־הויז אויף פּאַרק עוועניו אין נויאָרק. פינף מינוט נאָך אַכט האָט זיך געעפענט די טיר פון אַ נעבען־צימער, און עס איז אַריינגעקומען דער שוין נישט יונגער, בעריהמטער יודישער פילאַנ־טראָפּ יוליוס ראָזענוואַלד. אַ נידעריגער, אָנגעטון אין אַנ'אָפּגעטראָגענעם בלויען אַנצוג, איז ער מיט שנעלע טריט צוגעקומען צו מיר מיט די ווערטער: „ענטשולדיגט מיר, איך בעט אייך, וואָס איך האָב זיך פערשפּעטיגט מיט גאַנצע פינף מינוט. דאָס איז איינענטליך נישט מיין געוואוינהייט".

מיט אַנ'אָנגענעמער צוגלאָזענקייט, אָהן דער שטייפקייט פון דיפּלאָמאַטען און פּאָליטיקער, האָט דער גרעסטער יודישער פילאַנטראָפּ געענטפערט אויף אַ׳ע פראַגען, וואָס איך האָב איהם געשטעלט. אָבער גלייך ביים אָנפאַנג האָט ער זיך צו מיר געווענדעט:

— איהר ווייסט דאָך מסתמא, אַז איך בין נישט קיין ציוניסט, און וויל איך אייך בעטען, אַז איהר זאָלט אויסמיידען אַ עלכע פראַגען, וואָס קאָ־נען שפּעטער פיהרען צו אַ דיסקוסיע מיט די ציוניסטען. איך בין בכלל אַ געגנער פון אַזעלכע דיסקוסיעס.

— אָבער איהר ווייסט דאָך, ה' ראָזענוואַלד, אַז די „נישט־ציוניסטישע" גרופּע, צו וועלכער איהר בעלאַנגט, האָט בעשלאָסען אַריינצוטרעטען אין דער „יודישער אַגענץ" און צוזאַמענאַרבייטען מיט די ציוניסטען אין דער פּאַלעסטינע־טעטיגקייט? — איז וואָס דענקט איהר וועגען דעם דאָזיגען בעשלוס? וועט איהר, צוזאַמען מיט מאַרשאַל'ען און וואַר־בורג'ען זיך בעטייליגען אין דער — „יודישער אַגענץ"? צי וועט איהר העלפען מיט אייערע גרויסע בייסטייע־רונגען אין דער אַרבייט פון פּאַלעסטינע־אויפבוי, אַזוי ווי איהר טוט דאָס אויף דעם געביט פון יו־דישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד און ביי אַנ־דערע הילפס־אַרבייטען?

— איך ווייס וועגען דעם בעשלוס פון דער קאָנפערענץ האָט ראָזענוואַלד געענטפערט. — אָבער איך וועל נישט אַריינטרעטען אין דער „יודישער אַגענץ". איך בין נישט מסכים אין דער דאָזיגער בעציהונג מיט מאַרשאַל'ען און וואַרבורג'ען. איך בין בכלל געגען יעדער טעטיגקייט, וואָס ווערט געטון פאַר פּאַלעסטינע, ווייל איך האַלט, אַז די דאָזיגע אַרבייט איז נישט קיין פרוכטבאַרע און נישט קיין פּראַקטישע. פאַר דעם געלד, וואָס ווערט אויסגע־געבען אויף פּאַלעסטינע, קאָן מען העלפען אַ פיל גרעסערע צאָהל יודען אין אַנדערע לענדער. יאָ, פאַר'ן זעלבען געלד, וואָס עס דאַרף קאָסטען צו קאָלאָניזירען איין יודישע פאַמיליע אין פּאַלעסטינע, קאָן מען בעזעצען אויף לאַנד פינף יודישע פאַמיל־יעס אין רוסלאַנד. אויסערדעם זענען די שאַנסען אויף ערפאָלג ביי די 5 פאַמיליעס אין רוסלאַנד פיל גרעסער, ווי ביי דער איין פאַמיליע אין פּאַלעסטינע.

איך זעה נישט אין פאַרוואָס מען זאָל העלפען עמיגרירען איין יודישע פאַמיליע קיין פּאַלעסטינע, בעת פאַר דעם זעלבען געלד קאָן מען אַנדערשוואו בעסער איינאָרדנען פינף פאַמיליעס. איך האָב קיינ־מאָל נישט געגלויבט, אַז מען דאַרף העלפען און סובסידירען עמיגראַציע. איך האַלט, אַז מען דאַרף העלפען די יודען זיך איינאָרדנען אין דעם לאַנד, וואו זיי וואוינען, ערשטענס, איז דער ערפאָלג פון אַזאַ אַרבייט פיל געזיכערטער, ווייל די מענשען זענען איינגעלעבט מיט די בעדינגונגען פון לאַנד, און, צווייטענס, איז דאָס אויך פיל פּראַקטישער ווייל מען דאַרף נישט אויסגעבען קיין געלד אויף טראַנספּאָרטירען עמיגראַנטען אין אַ פרעמד לאַנד.

אויב עס זענען פערהאַן יודען, וואָס ווילען, אויף זייער אייגענער איניציאַטיוו און פאַר זייערע אייגענע קאָסטען, פאָהרען קיין פּאַלעסטינע, דאַן דאַרפען זיי דאָס נאַטירליך, טון. זיי האָבען דאַן אויך בעסערע אויסזיכטען אויף ערפאָלג. אָבער אַנ'עמיגראַציע, פאַר וועלכער מען דאַרף אַגיטירען און וועלכע מען דאַרף אויך סובסידירען איז פער־אורטיילט צו אַ דורכפאַל.

עס זענען פערהאַן יודען, וואָס בעטראַכטען פּאַ־לעסטינע פון סענטימענטאַל־יודישען שטאַנדפּונקט. אָבער איך זעה נישט די מעלות פון אַ סענטימענט, וואָס שטעלט העכער די הילף פאַר איין יודישער פאַמיליע אין פּאַלעסטינע, געגען דער הילף פאַר פינף פאַמיליעס אין אַנדערע טיילען פון דער וועלט, וואו די אויסזיכטען זיך איינצואָרדענען זענען בעסער. איך האָב גאָרנישט דאַגעגען, אַז די מענשען, וועלכע זענען סענטימענטאַל געשטימט, זאָלען, טראָץ דעם, בעסער וועלען העלפען פּאַלעסטינע. אָבער איך האַלט, אַז זיי זענען זעהר נישט קיין פּראַקטישע מענשען, — האָט ראָזענוואַלד ערקלערט.

— וואָס דענקט איהר, ה' ראָזענוואַלד, וועגען דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד?

— איך האַלט, אַז דאָס בעזעצען רוסישע יו־דען אויף לאַנד איז אַ גרויסער ערפאָלג — האָט ה' ראָזענוואַלד אויסגערופען. — אַלע יודען האַלטען נעראַטפּס העלפען און ערמוטיגען די דאָזיגע אַר־בייט. איך בין געוואָרען אַ שטאַרקער אָנהענגער פון דער רוסישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד נאָכ־דעם, ווי איך האָב מאָנאַטען לאַנג אויסגעפאָרשט און שטודירט די בעדינגונגען. אמת, עס זענען אפשר פערהאַן אין רוסלאַנד געוויסע פּאָליטישע געפאַהרען, אָבער די אויסזיכטען אויף ערפאָלג פון דער דאָזיגער יודישער קאָלאָניזאַציע זענען אַזוי גרויס, אַז איך בין גרייט דאָס צו ריזיקירען. נאָך קיינמאָל האָבען די יודען נישט געהאַט אַזאַ גוטע געלעגענהייט צו ווערען פּראָדוקטיווע לאַנד־פאַרמער, ווי זיי האָבען דאָס איצט אין רוסלאַנד. און דעריבער דאַרף מען אויסנוצען די דאָזיגע מעגליכקייט און העלפען, אַז וואָס אַ גרעסערע צאָהל יודען זאָלען זיך בעזעצען אויפ'ן לאַנד.

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

פאבאר און מיליטערישע ענינים.

דאס קריגס־מיניסטעריום האט בעשלאסען פאר די מאטוריסטען אין פאבאר־עלטער, וועלכע בעקומען „אראפשטעניעס" אין די שולען אויף א האלב יאהר, צו בעשטימען דעם טערמין פון אריינציהען אין מיליטער אויף איבער א יאהר, צוזאמען מיט די אנדערהאלבען יאהריגע, כדי זיי זאלען אווזאראזם קענען פע־ענדיגען זייער שטודיום.

די שילער דארפען פארשטעלען פאר דער מיליטער־מאכט בעשטעטיגונגען, אז זיי געהערען צו אנ'אפטיילונג פון מיליטערישער אויסבילדונג, אז זיי האבען דורכגעמאכט זומער־איבונגען און האבען זיך איבערהויפט געגרייט צו מיליטער־דינסט. די פעטענטען וועלען אויך דארפען פארשטעלען א צייגניש, אז זיי זענען געשטערט געווארען אין ענדיגען די מיטעל־שול און בילייגען א רעקאמענדאציע פון דער שול־מאכט.

די ביטעס דארפען אנגעגעבען ווערען אין קריגס־מיניסטעריום דורכ'ן פ. ק. או.

* * *

די מיליטערישע מאכט האט אויפגעקלערט, אז פערזאנען פון 18 יאהר אן זיים זיי ווערען רעגיסטרירט, און שפעטער זענען זיי ווערען בעת'ן פאבאר קוואליפיצירט אין דער קאטעגאריע A, B, C אדער D אין פערבינדונג אין רעזערווע, מוזען יעדע מאל ווען זיי ענדערען זייער וואוינונגס־ארט אין פערלויף פון 8 טאג אויסמעלדען זיך פון'ם אלטען און איינמעלדען זיך אינ'ם נייעם וואוינונגס־ארט. מ'דארף זיך מעלדען פערזענליך און מיטברענגען מיליטערישע דאקומענטען. אין אויסנאהמס־פאלען קען מען די מעלדונגען דורכפיהרען דורך א צווייטער פערזאן, אדער דורך א „פאלעצאנעס"־בריף. אויב דאס ארויספאהרען קומט פאר אויף א קורצערען טערמין, ווי אויף 2 וואכען קען מען זיך ניט מעלדען, פערזאנען וועלכע ס'קומט אויס צוליב זייער בעשעפטיגונג אפט ארויסצופאהרען פון זייער וואוינונגס־ארט, דארפען אנגעבען ביטעס, אז מ'זאל זיי בעפרייען פון פליכט זיך צו מעלדען, אין דער דאזיגער ביטע דארף מען אנווייזען די פערזאן, וועלכע וועט אננעמען אלע דאקומענטען כדי זיי איבערצוגעבען דעם פעראינטערעסירטען.

פארוואס זענען אפגעלעגט געווארען די וואהלען צו דער קראנקען־קאסע?

(—) אויף דער פריוואטער פערוואלטונגס־זיצונג פון קראנקען־קאסע האט דער פארזיצער ה' קאלוזשינסקי בעריכטעט וועגען זיין רייזע קיין ווארשא וואו מען האט איהם וועגען דעם אפלעגען די וואהלען אויפ'ן 25. נאוועמבער געגעבען פאלגענדע אינפארמאציעס.

מען האט איבערגערוקט דעם טערמין פון די וואהלען, ווייל דער קרייז־פערזיכערונגס־אמט האט נאך געדארפט ערלעדיגען איינינגע פארמאליטעטען, וועלכע ער האט נישט בעוויזען צו ערלעדיגען ביז'ן בעשטימטען טערמין פון די וואהלען, די פארמאליטעטען זענען פאלגענדע:

די קאנדידאטען פון אלע ליסטעס דארפען דריי טאג פאר די וואהלען פארלעגען שריפטליכע בעשטעטיגונגען, אז זיי:

1) בעזיצען פוילישע בירגערשאפט.
2) האבען רעכט צו פערנעהמען א געזעלשאפטליכען אמט.
3) האבען רעכט צו דיספאנירען מיט א פערמעגען.

נאכ'ן בעריכט איז ענטשטאנען א לענגערע דיסקוסיע; די סאציאליסטישע פראקציע האט בעשלאסען ארויסצוטראגען א פראטעסט געגען דעם אפלייגען פון די וואהלען, אין דעם פראטעסט ווערט געזאגט, אז דאס טוישען דעם טערמין פון די וואהלען פיהרט אריין א צורודערונג ביי די פערזיכערטע; אז די פעראָרדנונג האט געבראכט א גרויסען מאראלישען שאדען דער אינסטיטוציע און פערשידענע גרופעס פון די פערזיכערטע, די סאציאליסטישע פראקציע זעהט אין דער פעראָרדנונג א שטרעבען צו בעגרענעצען די רעכט פון איינינגע גרופעס פון די פערזיכערטע צו האבען זייערע פארשטעהער; די פראקציע טראגט דעריבער ארויס איהר שארפסטען פראטעסט.

•

(ב) אין צוזאמענהאנג מיט דער פעראָרדנונג פון'ם ארבייטס־מיניסטעריום וועגען די שריפטליכע בעשייניגונגען, וועלכע עס דארפען צושטעלען די קאנדידאטען אויף ראטמענער אין קראנקען־קאסע הערשט אין די וואהל־קאמיטעטען א נערוועזער צורודערונג. די בעשייניגונגען דארפען צוגעשטעלט ווערען ביז דינסטאג, איינינגע גרופירונגען האבען וועגען דער פעראָרדנונג זיך דערוויסט ערשט נעכטען ביינאכט, אזוי, אז זיי וועלען נישט זיין אימשטאנדע די דאקומענטען אויסצופערטיגען. ווי מיר דערוויסען זיך ווערט פראיעקטירט ארויסצושיקען א ספעציעלע דעלעגאציע צום ארבייטס־מיניסטעריום מיט א בקשה אפצולעגען דעם טערמין פון די וואהלען אויף נאך א וואך, כדי צו געבען די קאנדידאטען די מעגליכקייט צוצושטעלען די נויטיגע דאקומענטען.

•

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך האבען איינינגע וואהל גרופען ברעה אנצוקלאגען די פעראָרדנונג פון ארבייטס־מיניסטעריום וועגען אפצולעגען די וואהלען אין אדמיניסטראטיווען טריבונאל, ווייל זיי האבען צוליב דער פעראָרדנונג געליטען א גרויסען מאטעריעלען שאדען.

די האנדעלס־צייט.

א נייער פלאן, וואס ווערט אריינגעטראגען אין שטאט־ראט.

אונטער'ן פארזיץ פון וויצע־פרעזידענט וועלינסקי איז פארגעקומען א זיצונג פון מאגיסטראט, וואו ס'איז צוז. אנד. בעהאנדעלט געווארען די האנדעלס־צייט פאר די געוועלבער אין לאדז. ס'איז אנגענומען געווארען דער פארשלאג פון אינדוסטריע־אמט. די בעשלוסען דארפען אקצעפטירט ווערען דורכ'ן שטאט־ראט. לויט דעם נייעם פלאן ווערען בעשטימט פאלגענדע האנדעלס־שעה'ן:

פון 7 פריה ביז 7 אווענט (שבת און ערב יו"ט — ביז 8 אווענט) קענען זיין אפען קליינע פראדוקטען־געוועלבער, פרוכט־געוועלבער, שרייב־מאטעריאלען, פלייש, וואורשט, און געבעקס.

פון 9 פריה ביז 7 אין אווענט געוועלבער פון קאלאניאל, וויין, טעקסטיל־אויסארבייטונגע, גאלאנטעריע, קאנטארען, פראלניעס, לאמבארדען, טראנספארט־געזעלשאפטען, ליציטאציע זאלען, פאנשעב־אנשטאלטען.

אויף פריוואטע מארק־פלעצער פון 15. מערץ ביז'ן 15. נאוועמבער קען דער האנדעל פארקומען פון 5 אינדערפריה ביז האלב 6 אין אווענט, שבת — ביז 4 נאכמיטאג; פון 15. נאוועמבער ביז'ן 15. מערץ פון 7 פריה ביז 4 נאכמיטאג (שבת — ביז האלב 4) און חיגיליע, „וויעלקע סאבאטע" און שבת פאר גרינגע חגאות — ביז 12 בייטאג.

פון 9 פריה ביז 7 אין אווענט פריזיר־אנשטאלטען; שבת און ערב חגא — פון 9 פריה ביז 9 אין אווענט, מיט א בעדינג אז דער פערזאנאל וועט ביז מאנטאג אויף 3 שעה בעפרייט ווערען פון דער ארבייט.

פון 8 פריה ביז 12 ביינאכט — רעסטאראציעס וועלכע האבען פאטענטען פון 1. און 2. קאטעגאריע.

פון 8 פריה ביז 11 ביינאכט — רעסטאראציעס פון דער צווייטער מדרגה, בופעטען, ביר־האלעס, וויין־קעלערס, טראקטירען בעוועגליכע נאסען־קיכען.

פון 9 פריה ביז 7 אין אווענט פון 1. אקטאבער ביז'ן 31. מערץ און פון 9 פריה ביז 11 ביינאכט פון 1. אפריל ביז'ן 30. סעפטעמבער — קיאסקען, בודקעס מיט סאדע־וואסער, זיסווארג און קאלטע געטראנקען.

פון 7 פריה ביז 11 ביינאכט גאסען פערקויף פון צייטונגען און זשורנאלען, טאבאק אויסארבייטונגען און בלומען.

רעסטאראציעס און פאנושעב־אנשטאלטען קענען זונטאג זיין אפען אין די זעלבע שעה'ן וואס אין די וואכען־טעג, מילכעריען און בלומען־געשעפטען קענען זונטאג זיין אפען פון 7 ביז 10 פריה.

די וואך פאר ווייַנאכטען, פסח, און גרינעם יו"ט קענען אלע געשעפטען זיין אפען 2 שעה לענגער ווי געוועהנליך.

אין דער בעשטימטער שעה מוזען אלע געשעפטען ווערען געשלאסען. די מיטאג־פויזע דארף אריינגערעכענט ווערען אין די האנדעלס־שעה'ן, אזוי אז מיט דער פויזע זאל די האנדעלס־צייט נישט איבערשטייגען 10 שעה.

אויף אנ'אנגעוועהענעם ארט מוז אויסגעהאנגען ווערען א טאוועל, בעשטעטיגט דורכ'ן ענטשפרעכענדען אמט, אויף וועלכער ס'איז אנגעוויזען די האנדעלס־צייט ווען דאס געשעפט איז אפען.

(ה) די שטעטישע סטאראסטווע קלערט אויף, אז דאס רעגולירען די האנדעלס־שעה'ן ליגט אין דער קאמפעטענץ פון דער אלגעמיינער אדמיניסטראציע פאר'ן ארויסגעבען אנ'ענטשפרעכענדע פעראָרדנונג נעמט אן די מיינונגען פון שטאט־ראט, האנדעלס־קאמער, און סוחרים־פעראיינען. דער בעשלוס פון שטאט־ראט וועט דעריבער האבען נאר די בעדייטונג פון א מיינונג אין דער בעשטימטער פראגע.

Hurtowy — Detaliczny

SKŁAD

Perfum, Kosmetyki mydła toaletowego krajowych i zagran. firm. Najtańsze źródło „Kosmos", Łódź, Piotrkowska 60. F-ma egz. 25 lat.

2576

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. אייגענע פראצאוניע פון ווענטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וקלארקעה אויף פלאטפוסען, קינסטליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו.

עמפפאנגט פון 5–7 אין אווענט.

Dr. med. **H. Lubicz**

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מענער־פוועלע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ־לאמפע (הער־אויספאל)

נעהמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אווענד.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20.

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.

מיט אנטייל פון די ריפליגנט־ארטיסטן באריסאווא, ראבינאוויטש און די בעקאנטע פרימאדאנא נאדיא קארעני

דער שלאגער פון סעזאן, די צווייטע „שטאָדאַש־פירשטין"!

8.000 מענשען האבען מיטגעזונגען די שענע געזאנגס־נומערן

אלע טעאטער־בעזוכער מוזען קומען זעהען די שענע הערליכע אויפפיהרונג און זיך אויסלערנען די פרעכטיגע געזאנגס־נומערן

היינט, זונטאג, דעם 18־טען, 9 אין אווענד־ צום 9־טען מאל

חלומות פון ליבע

אין 3 אקטען מיט 25 נומערן געזאנג און שענע טענץ פון לילין, רעזשי: ל. ראבינאוויטש.

מאנטאג, דעם 19־טען, ווערט נישט געשפילט.

ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, נאדיא קארעני, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.

עדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאן. בילעטען אין פילהארמאניע־קאסע.

אנאנס!!! אין פארבע־רייטונג: „די פערשעהמטע כלה", „הירש לעקערט"

נאוועמבער

זון־אויפגאנג 6.55
זון־אונטערגאנג 3.49

18
זונטאג
ה
כסלו תרפ"ט

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1908.

מארגען דארפען זיך רעגיסטרירען אלע געבוירענע אין 1908 י. וועלכע וואוינען אין 12. פאליציי־קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:

A. B. C. D. E. F. G. H. Ch. I. J. K. L. Ł. M.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין לאקאל פון מיליטעריש־פאליציאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטרקאווער 212) און קומט פאר פון 8.15 ביז 1 א זייגער בייטאג.

קאנטראל־פערזאמלונגען פאר רעזערוויסטען.

(—) אויף נאווא־טארגאווא 18 דארפען זיך מארגען מעלדען די געבוירענע אין 1890, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פאליציי־קאמיסאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן אויף אלע בוכשטאבען.

דינסטאג — פון 1890 אויף

A. B. C, D. E. F. G. H. Ch.

אויף קאנסטאנטינער 62 דארפען זיך מארגען מעלדען די געבוירענע אין י. 1888, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פאליציי־קאמיסאריאטען אויף די בוכשטאבען

O. P.

דינסטאג — פון 1888 י. אויף

R. T.

(—) מארגען דארפען זיך שטעלען אויף לעשנא 9, די רעזערוויסטען פון 1903 י. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7־טען קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן אויף

M. N. O. P. R.

דינסטאג — פון 7. פאליציי־קאמיסאריאט אויף

S. T. U. W. Z.

אויף נאווא־צעגעלניאנא 51, דארפען זיך מעלדען די רעזערוויסטען פון 1896 י., וואס וואוינען אין 1, 4 און 6 פאליצייקאמיסאריאט, מיט די פאמיליען־נעמען אויף אלע בוכשטאבען.

דינסטאג — פון 1897 יאהר פון 7 און 10. קאמיסאריאט אויף אלע בוכשטאבען.

פערענדיגט די אויספארשונג ארום דער פאבאר־אפערע.

די אויספארשונג ארום דער גרויסער פאבאר־אפערע אין אונזער שטאט, וועגען וועלכער מיר האבען געשריבען איז שוין איצט איינגאנצען פערענדיגט. אלע פערמישטע אין דער אפערע זענען שוין ארעסטירט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען.

יורשים פון וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקי 27) ו. דזשילעווסקי (פעטריקאווער 127) פ. אילנעצקי און י. צימער (וואולטשאנסקא 37) יורשים פון לייזענבער (פרייהייטס־פלאץ 2) יורשים פון הארטמאן (מלינארסקא 1) קאהאנע, אלעקסאנדראווסקא 80.

אפגעשניטען ביידע פיס

(וו) נעכטען אין אווענד איז אויף רוג קאנסטאנטינער און גדאנסקא ארונטערגעפאלען אונטערן טראמוויי דער 33 יעהריגער סעקוועסטראטאר עדווארט בענופאטער (גדאנסקא 21), דער טראמוויי האט דעם אומגליקליכען אפגעשניטען ביידע פיס. אין א האפנונגסלאזען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען־און הארץ־קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע מערטיגונג. אין דערהיים פון 3–5 נאכמיטאג.

צוריקגעקעהרט.

„CAPITOL" Łódź טעלעגראמע!

2575 איך קום צופאהרען אינקאגניטא אלס

„די דאמע פון הינטערגעסעל"

DO OTA GISH.

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

היינט, זונטאג, דעם 18. נאוו. קומען פאר 2 פארלעזונגען:

1) 5 נאכמ. אין „סיני" (גליבנא 62) רעפ. ד"ר ראזענבלאט: „ציוניסטישע פראבלעמן"

2) 8 אווענד אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4) י. אונער: „10 יאהר יודישע פאליטיק אין א"י" (2-טע פארלעזונג). איינגאנג פריי!

די נאהענטסטע פארלעזונג:

דינסטאג, 20/11, 8 אוו. אין לאקאל פון דער ציוני. ארג.—מאג. ש. געליבטער „וואס איז א נאציע?"

ווענעז די געפונענע באמבעס איז מאגיסטראט וועט קיין פראצעס נישט זיין.

דער פראקוראר ד"ר מארקאווסקי האט איצט ליקווידירט דעם ענין מיט די געפונענע באמבעס אין מאגיסטראט, וואס האט בשעתו אנגעמאכט א שטארקען רושם, איג'ם פראטאקאל ווערט געזאגט: דעם 22 אקטאבער 1928 האט די רוימערין פון מאגיסטראט אמעליא טשערעמושקין בעת'ן רוימען אין קאבינעט פון לייטער מושינסקי אויפ'ן 3 שטאק, געפונען א נטפר דער שאפע איינגעווי-קעלט אין א צייטונגס-פאפיר א פעקעל מיט 4 האנט-גראנאטען פון אנ'איי-פארם. אזוי ווי קיינער פון ביורא-פערסאנאל איז נישט אנוועז"נד געוועזן האט טשערעמושקין אויף מארגען וועגען דעם געפונענעם מיטגעטיילט דעם לייטער פון דער בוי-אפטיילונג מושינסקי

א פיראטעכניק, וועלכער האט בעטראכט די געפונענע באמבעס האט פעסטגעשטעלט, אז די באמבעס זענען פונ'ם דייטשען טיפ מיט 7 סע-קונדנע אנצינדער און זענען געווען פערטיג צום מאמענטאלען געברויך.

——=:§:=——

א"י דעלעגאציע איז לאדז.

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, קומט די צווייטע וואך קיין לאדז די א"י-דעלעגאציע אין דער פערזאן פון דירעקטאר פון קרן היסוד אין ירושלים ה' לייב יפה און דעם גרינדער און בויער פון דער קאלאניע „מגדיאל" אין ארץ-ישראל ה' ש. ושוכאוויצקי. לכבוד די חשובע געסט וועט איינגע-ארדענט ווערען זונטאג דעם 25. ה. ח. אין פיל-הארמאניע זאל א פייערליכע אקאדעמיע, מיט דער בעטייליגונג פון ריכטער לייב יפה און ה' ש. ושוכאוויצקי, ארקעסטער, כאר, דעלעגאציעס פון פערשידענע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס או"וו. דאס גענויע פראגראם פון קבלת-פנים און די אנדערע פעראנשטאלטונגען וועט נאך בעוו-דערם מיטגעטיילט ווערען.

•

היינט, דעם 18. ה. ח. קומען פאר 2 פאר-לעזונגען 5 נ. מ. וועט אין „סיני" (גלובנא 62) רעפ. ד"ר ראזענבלאט רעפערירען וועגען אקטועלע ציוניסטישע פראבלעמען 8.30 אווענד וועט ה' רער. י. אונער האלטען אין דער ציוניסטישער ארגאנ-זאציע זיין 2-טען פארטראג פון ציקל „10 יאהר יודישע פאליטיק אין ארץ ישראל".

דער אריינגאנג צו די פארלעזונגען איז פריי.

פרייע טריבונע

געעהרטער הער רעדאקטאר!

איך בעט אפצודרוקען אין אייער חשוב'ער צייטונג פאלגענדען בריף:

ס'האט זיך בעוויזען א אויפרוף פון וואל-קא-מיטעט פון בונד ביים סאציאליסטישען בלאק, וואו ס'געפינט זיך פאלגענדע שטעל: „די אייגענע פע-צעקעס, וועלכע האבען ערשט איצט, אין די גאר לעצטע טעג, געשלאסען א בלאק איןווארשאווער שטאט-ראט מיט דעם אמת'ן סאציאל-פאשיסט יא-ווראראווסקין.

איך דערקלער דערמיט, אז די דאזיגע ידיעה איז א פולשטענדיג פאלשע און שטעמפעל עפענט-ליך די מחברים אלס ליגנער.

אויב די מחברים האלטען, אז צוליב דעם, וואס איך בעצייכען זיי צוליב דעם אויבענדער-מאנטען פאקט פאר ליגנער בין איך נישט גערעכט האבען זיי די מעגליכקייט מיך צוציהען צו גע-ריכטליכער פעראנטווארטליכקייט, פון וואס איך וועל זיין זעהר צופרידען, ווייל איך וועל דאמאלס האבען די מעגליכקייט פאר'ן געריכט צו בעשטע-טיגען דעם פארוואורף וואס איך מאך זיי.

איך דאנק אייך, הער רעדאקטאר, פאר אפ-דריקען די שורות. מיט דרך ארץ

יצחק לעוו

פארזיצער פון פועלי ציון-פראקציע אין ווארשאווער שטאט-ראט

17 נאוועמבער 1928

וועגען ענדערן פאמיליען-נעמען

דער אינערן-מיניסטער האט פעראָרדענט, אז דער וואיעוואדע זאל פון איצט אן ערלעדיגען אלע ענינים וועגען ענדערען פאמיליען-נעמען. ביז איצט האט ד' דאזיגע קאמפעטענץ געהאט נאר דער אינערן-מיניסטער.

דער וואיעוואדע האט אויך בעקומען פער-ברייטערט דאס רעכט צו שליסען פעראיינען און לעגאלירען פעראיינען, וואס זייער טעטיגקייטס-געביט נעמט ארום מעהר ווי אין וואיעוואדזטווע.

א פייערונג אין טורמע

(—) היינט וועט אין דער טורמע אויף נייע טארגאווע פארקומען א פייערליכע אקאדעמיע לכבוד דעם יובילעאום פון 10 יאהר-טאג פון פוי-לענס אומאבהענגיגקייט. אויף דער אקאדעמיע וועלען אנוועזענד זיין פארשטעהער פון דער מאכט. אנ'אקאדעמיע וועט אויך פארקומען אין דער אויס-פארשונגס-טורמע אויף קאפערניק-גאס. ס'ווערט אויפגעפיהרט אנ'אמאטארען-פארשטעלונג, מוזיק, געזאנג א. א. וו.

לתקנת עגונות.

די פרוי הדס ענצעל וואס האט איהר מאן אין סמאלעוויטש (רוסלאנד) ווערט געבעטען אין איהר אייגענע אינטערעסען ארויפצוקומען צו הרב סגל פאלודניאווע 25 פון 10—9 פריה יעדען טאג איז אפען די קאנצעלאריע פון עגונות.

היינט זינגט פרוי וואשילעווס-קא אין פילהארמאניע

היינט נאכמיטאג טרעט אויף אין פילהארמא-ניע די בעקאנטע זינגערין פרוי וואשילעווסקא מיט א רייכען פראגראם פון רוסישע ראמאנסען ציגיי-נער לידער פאלקס-לידער א. א. וו.

פרוי וואשילעווסקאס קאנצערט ווערט ערווארט מיט גרויס אינטערעס.

ציהונג פון דער 18. מלוכה-לאטעריע

1-טע קלאס, 2-טער טאג.

10.000 זל. — נומ' 84709.

5000 זל. — נומערן 159249 171872.

2000 זל. — נומערן 3689 18759 146189.

1000 זל. — נומערן 22920 23189 138521.

500 זל. — נומער 168554.

400 זל. — נומערן 23143 65512 70918 115231.

300 זל. — נומ' 973 1880 38826 43642 47442 59309 94495 119815.

200 זל. — נומערן 19481 27781 38332 38901 39274 50711 74094 99674 101207 103828 105447 130733 130789 143109 144401 150357.

ס'איז געפונען געווארען

דורך ה' ע. זאלצבערג (ציגעל-גאס 50) א בייטעלע מיט געלד. ס'איז אפצונעהמען געגען סמנים און אנאנס-קאסטען אין אדמ. פון „נייעם פאלקסבלאט". 2598

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.

האט זיך איבערגעצויגען אויף אנדזשעיא 5

נעמט אן פון 8 — 10 פריה און פון 5—9 אין אווענד. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

לעקציעס

פון עספעראנטא, פויליש ענגליש, פראנצויזיש

5 זל. מאנאטליך

ביי לוקסענבורג

קאמיענגא 18. 2566

ס'ווערט געזוכט

אויבערמאשינערס און אונטערמאשינערס

צו קינדער - גארדעראבען עס קאן אויך זיין פון מע-נער-מאגאזין-ארבייטער ביי

יענקעל מילער

קאנסטאנטינער 16. 2594

א קאלאניאל געוועלב

מיט א צימער און קיך אין צענטרום שטאט זאפארט איבערצוגעבען. צו ער-פאהרען אין אדמינ.

טאנץ - לעקציעס

ערטיילט פריוואט

Zz. RYBOWSKI

Kilinskiego 163

פון 10 אזייגער פריה.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.

קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגי-שע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — — —

פון 11 ביז 12 בייטאג און פון 2 ביז 3 נאכמיטאג נעהמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— — בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. — —

וויזיט 3 זל.

Dr. med.

BRAUN

וואוינט יעצט

6-טען שערפיען 1

(בענעדיקטא) טעל. 40-26

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און וועגערישע קראנקהיי-טען און מענער-שוועכע נעמט אן פון 9—11 פריה און פון 5 ביז 8 אווענד.

Dr. med.

H. Gutsztadt

ספעצ.-ארצט פאר אקושער-און פרויען-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 23

Zachodnia 62 tel. 29-52

נעמט-אן פון 4—7 אווענד. אין לעטשניצע „סאניטאס" צעגעלניאנא 29 פון 6—8 אוו

קוואליפיצירטער

האנד און קראפט-שערער

אויף זייד

זוכט א פאסטען

אפערטען אונטער „שע-רער" אין אדמ. 2570

א געוועלב

מיט א גרויסען קויהלען-לאגער אויף דער אלעק-סאנדראווסקא גאס 73 מיט'ן גאנצען אייגענטום איז צו פערקויפען. צו ער-פאהרען אויף דער שטעל. אנצוקוקען א גאנצען טאג.

צו פערמיטען א געוועלב

אויף נאוואמיעסקא-גאס אין הויף. צו ערפאהרען ביי

מ.ה. ווראבלעווסקי

נאוואמיעסקא 21

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97

ספעציאל ארצט פאר אויגענקראנקהייטען

צוריקגעקעהרט קיין פוילען.

נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און פון 4—7 נ.מ. זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

א געבילדעטע, אינטעליגענטע

יונגע דאמע

זוכט א פאסטען

אלס קאסירערין אדער ביוראליסטין. 2473

אפערטען אין אדמ. „נ. פאלקסבלאט" פאר „T"

2548 דער פעראיין

מחזיקי חולים, קילינסקי 120, טעלעפאן 52-65

טיילט מיט, אז עס ווערען ערלעדיגט אלער ארט דאקטוירים-וויזיטען פאר א גאנץ קליינעם אפצאהל ארימע איינגאנצען בחנם. טעגליך פון 9 ביז 1 און פון 3 ביז 9 אווענד.

עס ווערען אויך ערלעדיגט אלער ארט אנאליזען.

בעמ.: ביים פ ראיין מחזיקי חולים זענען אנגאזשירט 12 בעקאנטע דאקטוירים - ספעציאליסטען.

די פערוואלטונג.

אויף ראטעס!!!

אויבער-העמדער און נאכט-העמדער

פון פאפעלין, זעפיר און אנדערע שטאפען צו בעקומען אין דער ערשטקלאסיגער פראצאוניע פון

J. WOROBIEJCZYK

41. KILIŃSKIEGO 41

Zagubiono 2 weksle: 2564

1) na zł. 80.— płatny 15|XI.28 r. wystawca K. Aronowicz w Łodzi, Kilińskiego 100, zlec F. Lewkowicz. 2) na zł. 100.— płatny 1|I.29, wystawca Sz. Pytel w Łodzi, Zgierska 84, zlec. F. Lewkowicz i 25 zł. gotówką. Gotówkę proszę sobie zatrzymać, a weksle zwrócić u F. Lewkowicza, Łódź, Młynarska 12. Weksle powyższe jednocześnie unieważniam.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg okilińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 13-go do poniedziałku, dnia 19-go listopada 1928 r. wł.

Dla dorosłych: Dla dorosłych:

„GARIBALDI"

Dramat w 12 aktach

w rol. gł. Rina de Liguoro i Guido Graciosi

Dla młodzieży:

Trzej Błędnej Rycerze.

W poczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofonicz

Radjo-Orion

דער 5 לאמפיגער אפנעהמער

„SOLODYNA"

אונפערגלייכליך, מיט איהר דייטליכקייט און שטאר-קייט וואס האט אויך א לייכטע בעדינונג.

דער 4 לאמפיגער „Neutrodyna"

אפנעהמער, ערשטקלאסיג און פון רעקלאמע-פרייזען! קורצוועלען-אפאראטען פון 20 ביז 3000 פאר סטאציעס פון יענער זייט ים. גינסטיגע בעדינגונגען.

טעכנישע ביורא „DYNAMO"

Inż. D. Rubinstein

Łódź, Piotrkowska, 85 tel. 827

אפטיילונג „Radjo"

איך זוך א

פאבריקס-לאקאל

אדער א געמויערטע שאפע אויף א שלאסער-ווערק-שטעל, גרויס 50 צירקא מעטערקוו. אין צענטרום פון שטאט אפערטען אונטער „B. C." מעקלערס — געוואונשען.

מאטארען פון האלבע פערדע-קראפט

1 פאזאווע צו שפולמאשינען, קרייצמאשינען און אנדערע קליינע מאשינען עמפעהלט פון לאגער

Przedsiębiorstwo Elektrotechniczne

„OHM" Piotrk. 82, tel. 60-34

מאנטירונג אין פערלויף פון 2 טעג.

צוליב וואָס מען שמד'ט זיך אין היינטיגען פּוילען.

אין אַנ'אַרטיקעל אין „נ. י. טאָג" שרייבט דער בעקאַנטער ריכטער און פּובליציסט אַהרן צייטלין.

דער פּוילישער יוד — אַלס בעזונדערער פאָלקס־טיפּ — האָט אין זיין כאַראַקטער אַ שטריך, וואָס מאַכט איהם גרויס און קליין צוגלייך, אַ שטריך, וואָס ער איז בעזונדערס שטאַרק אַנטוויקעלט אין אַ מענשען — קאָן ער איהם פערוואַנדלען אַדער אין אַ גאון, אַדער אין אַנ'אַוואַנטוריסט.

איך מיין דעם געוואַלדיגען לעבענס־הונגער פון פּוילישען יודען, ריכטיגער אפשר: זיין לעבענס־ניי־געריגקייט. סיי אין גוטען, סיי אין שלעכטען, אין דער הייבענקייט ווי אין געפאַלענקייט — שטענדיג און אומעטום פיהלט איהר אין'ם פּוילישען יודען אַ פולבלוטיגקייט. וואָס מאַכט איהם אומגעוועהנליך בעוועגליך און הייסט איהם ווערען דער מענש פון גלגולים, דער מענש, וואָס בייט כסדר זיינע לעבענס־פאָרמען.

יאָ, די פעהיגקייט זיך אומצוּוואַנדלען. אָט האָט איהר פאַר זיך, למשל, אַזאַ מין משומד. אַ מענש, וואָס איז אין די יונגע יאָהרען געווען אַ חסידישער יונגערמאַן אין אַ קאַפּאָטע, ווי טויזענ־דער אַנדערע — אין אַ קאַפּאָטע און מיט אַ חסי־דיש היטעלע אויפ'ן קאָפּ. דער יונגערמאַן איז גע־וואָרען אַ משכיל, גענומען שרייבען, און האָט אַפילו אָפּגעדרוקט אַ פּאָר זאַכען אין פּרץ'ס „יום־טוב־בלעטלעך". ווערט איהר גלויבען, אַז אין יאָהרען אַרום איז דער ראָזינער יודישער יונגערמאַן געוואָ־רען איינער פון די פערביסענסטע פּוילישע אַנטי־סעמיטען, אַז יאָהרען־לאַנג איז ער געווען אַ גיפט־שפּייענדיגער „רוואַ־נראָשע"־זשורנאַליסט און אַז ער וואָס האָט געדרוקט זאַכען אויף יודיש און האָט, מ'זאָגט, ער היינט אַנ'אַלטע יודישע מאַמע ערגיץ אויף פראַנציסקאַנער גאַס אין וואַרשע — האָט פון גרויס פרומקייט געלאָזט אויסבויען אין אַ דאָרף ביי וואַרשע אַ מין אייגענעם קליינעם קאָ־שציאָל, אַ קאַפּליצע !

וואָס איז עס ? — אַלץ די פעהיגקייט זיך אומצוּוואַנדלען... די בעוועגליכקייט...

דאָסועלבע איז מיט אַ רייהע אַנדערע משומדים. זיי „מאַכען־נאָך אַ גוי" אַזוי קונציג און מיט אַלע פּיטשעווקעס, ביז גאָט העלפט און זיי ווערען מאַקע די אמת'ע גוים. זיי פערגעסען אָן אונז און מיר אָן זיי. די פוילע בלעטער פאַלען אַראָפּ, דער בוים רוישט ווייטער...

און אויב, למשל, די נאַטאַנזאָנס און בערג־סאָנס — צוויי פיהרענדע יודישע משפחות אין יו־דישע פּוילען — זענען שוין איצט אינגאַנצען אויס־געשמד'ט, — וועט זיך עס, נאַטירליך, קיינער נישט נעהמען צום האַרצען. אַדרבא ! אַראָפּ אַ הויקער פון פּלייצע ! איהר האָט זיך געשעהמט מיט א ו נ ז, מיר — מיט אייך. איצט איז מען קוויט...

בלויז דער יחיד זיצט ביי אונז שבעה נאָך אַ משומד. אָבער דאָס פאָלק אַלס גאַנצעס ! אַזאַ גרויס פאָלק, ווי דאָס יודישע, וועט זיך קיין שבעה נישט זעצען נאָך זיינע משומדים.

איז גוט, וואָס דער משומד פערגעסט אָן אונז אינגאַנצען, פונקט ווי מיר אָן איהם. ערגער איז ווען דער אַנטלאָפענער מאַכט זיך פון אַ פּרנסה צו העצען נעגען אונז. אַזעלכע האָבען אין פּוילען קיינמאָל נישט געפעהלט.

און שלעכט איז אויך מיט יענע משומדים, וואָס ווילען נאָך אַלץ אַריינשטעקען אַ פוס צוריק אין די יודישע ד'אַמות אַריין, די זענען — געזעל־שאַפטליך — די געפערליכסטע.

צווייערליי טיפּען משומדים זענען דאָ. ער־שטער מין: די, וואָס רוקען זיך אַרויס פון דער מחנה אומבעמערקטערהייט און ווילען שוין שפּע־טער נישט בעמערקט ווערען און נישט געהערט ווע־רען צווישען יודען. אַזעלכער, למשל, איז דער גע־וועזענער אידעאָלאָג פון די פּויליש־יודישע אַסימילאַ־טאָרען און געוועזענער רעדאַקטאָר פון דער „אי־זראַעליטא", דער משומד וואַסערצוג־וואַסאָווסקי. ער האָט זיך שטילערהייט אויף די שפּיץ־פינגער, אָפּ־געטראָגען פון אונז און זיצט רעמאָלט מישט ער זיך נישט אין יודישע ענינים, לאָזט אַ קול נישט הער־רען, שאַ־שטיל... איך וואָלט דעם ראָזינגען מין משו־מדים אָנגערופען — אַנטלויפערס אין זאָקען. זיי אַנטלויפען מיט שטילע ,שרעקענדיגע, פערבאָרגענע טריט, האָבען מורא אַ שאָרך צו טון, און שטיל, ווי שאָטענס ווערען זיי פערשלונגען הינטער פרעמדע מויערן... אַנדערש — דער צווייטער מין. דאָס זענען יענע, וואָס רוקען זיך אַרויס פון אונז, רוקען זיך אַריין צו אַנדערע און פון צייט צו צייט פּרובען זיי זיך ווידער אַריינרוקען צו אונז, דאָס זענען קאָנ־טראַבאַנדיסטען, גרעניץ־שמוגלערס, מאָראַלישע אַנ־דרוגניס'לעך, וואָס וואָלטען אייביג געוואָלט זיין אי דאָס, אי עפּעס אַנדערש; אי דאָ, אי דאָרטען, אי אין ערגיץ נישט. די סיבּות פון אַזאַ וואַקלעניש זענען נישט־גראָד קיין טיף פּסיכאָלאָגישע און ווייט נישט קיין טראַגישע. פּשוט: דער ראָזינער סאָרט משו־מדים איז לחלוטין אָהן כאַראַקטער. ס'זענען קליינ־הענדלער פון דער אייגענער נשמה, וואָס קווענקלען זיך שטענדיג און קאָנען אַלץ נישט ריזיקירען און קאָנען אַלץ נישט קלוג ווערען ווי און וואו עס „לוינט בעסער". זיי קאָנען אַלץ ביי זיך נישט מאַ־כען די לעצטע קאַלקולאַציע — אַפילו נאָכ'ן שמד. דערפאַר אָבער מאַכט מיט זיי דעם לעצטען חשבון — די יודישע געזעלשאַפט.

האָט איהר געהערט, אַז איינער זאָל זיין גע־שמדט און זאָל לויפען יום־כפור צו „כל נדרי"? אין פּוילען האָט עס פּאַסירט. פאַרהאַן אויך אַזאַ סאָרט משומדים. זאָל זיין אַביסעל קלויסטער, זאָל זיין אַביסעלע סינאַגאָגע — דער עיקר: עס זאָל נישט טייער קאָסטען... עס זאָל גאָרנישט פאַרערן פונ'ם מענשען... מ'זאָל נישט דאַרפען ריזיקירען עפּעס, איינשטעלען עפּעס... מ'זאָל קאָנען זיין אויס־געשפּאַנט פון אַלץ... לייכט, לייכט, וואָס לייכטער...

פערשטעהט זיך, אַז מ'האָט דעם יום־כפור'־ריגען משומד (אַ זוהן פון אַ בעקאַנטען יודישען נגיד אין וואַרשע) אַרויסגעבעטען פון סינאַגאָגע און ער האָט געמוזט זיך אָפּזאָגען פון דעם פערגעני־גען צו זיין אי אַ גוי, אי אַ „כל־נדרי"־יוד.

אָט הייס איך פון אַ מאָל, ווען אַ בעוואוס־טער פּוילישער שרייבער ,אַ משומד, האָט צוליב פּרנסה זיך מיישב געווען און געוואָלט ווערען — אַ יודישער זשורנאַליסט. צוגעזאָגט האָט ער צו ווע־רען אַ כשר'ער בעל־תשובה. נישט מעהר: די תשובה האָט זיך אויסגעגאָסען אין אַ מאָדנער פאָרם. ער האָט זיך אונטערגענומען „אויסצואַר־בייטען" דאָס ביסעל „תשובה" פאַר'ן פּרייז פון אַ שטענדיגען פּאָסטען אין אַ יודישער צייטונג. האָט מען איהם געענטפערט: „ס'דאַרף נישט, פּעטער !" איז אַ צייט עפּעס שטיל געווען מיט'ן „בעל־תשו־בה"; שפּעטער אָבער, ווי נאָר דער מענש האָט בעקומען אַרבייט אין אַ פּוילישער צייטונג, האָט ער צום צייכען פון זיין „תשובה", הפּנים, זיך ווידער אַ נעהם געטון צו זיינע אַלטע אַנטיסעמיטישע חכמה'לעך.

דער ראָזינער פינאַל איז דער בעסטער בעו־ווייז, אַז דאָס ,וואָס מ'האָט דעם בעל־תשובה אַזוי „אומטאָלעראַנט" געהייסען געהן, איז געווען אַ רע־זולטאַט פון אַ געזונטען יודיש־מענשליכען אינסטינקט.

דאָס אַלץ איז אָבער גערערט געוואָרען וועגען אַזוי־צו־זאָגען „נאָרמאַלע" משומדים. נאָר ווי איז, ווען די לעצטע צייט הייבט מען אָן צו בעמערקען צווישען משומדים אויך מענשען, וואָס זייער שמד איז קודם כל — שטרויכלונג, מיספערשטענדניש, צופאַל ? זאָל מען אויך איבער זיי אַ מאַך־טון מיט דער האַנט ?

ווי איז, ווען איהר זעהט אַ זיידענעם יודישען יונגענמאַן מיט אַ פּנים פון אַנ'אַסקעט, אַנ'אייני־קעל פון רבי'ן ר' אלימלך, טאַקע פון יענעם ר' אלימלך פון ליזענסק, וואָס איז אַזוי פערהייליגט ביים פאָלק — און ער, דער יונגערמאַן מיט'ן שטיק חסידות אויפ'ן פּנים און אין די קנייטשען פון פּנים און אין יעדער תנועה, איז אַ משומד ?

ער זיצט, זאָגט מען, יומם ולילה און לערנט, דעם רבי'ן ר' אלימלך'ס אייניקעל. נישט אין בית־מדרש, חלילה, נאָר ביי די מיסיאָנערען. אין ראַ־דאָשק ביי וואַרשע, אין דער דאָרטיגער מיסיאָנערען היים, זיצט דער ראָזינער יונגערמאַן, איז זיך מפלפל אין דער תורה און פערבייסט מיט אַ קאַפּיטעל „ברית־חדשה" און רעדט זיך איין, אַז ער איז אַ „יוד־קריסט" — אַ מין שפּאָגעל־נייע „פרי"...

און מאָרגען ווערט אויך, ווען מ'הערט וועגען פאַלען, ווען יודישע מיידלעך, טעכטער פון יודישע טאַטע־מאַמע, אַנטלויפען אין קלויסטער אַריין דאָן, ווען ס'הויבט אָן צו ברענען אונטער זייערע פיס די ערד און ס'ווערט זיי ענג אין דער וועלט פון ערדישע מעשים און טראַכטונגען.

אָט איז אַ יודיש מיידעל אַנטלאָפען פון על־טערן־הויז צו די מאַריאַוויטען אין פּלאָצק. דאָרט האָט מען זי געוואָלט חתונה מאַכען מיט אַ מאַרי־יאַוויטישען גלח — אויך אַנ'אייניקעל פון אברהם, יצחק ויעקב, אַ ישיבה־בחור, וואָס האָט פערביטען די גמרא אויף אַ ביסעל „הלכות מאַריאַ קאָוו־לאַווסקאַ" (מאַריאַ קאָוואַלסקאַ האָט געהייסען די גרינדערין פון דער מאַריאַוויטען־סעקטע). האָט דאָס מיידעל בשום אופן נישט געוואָלט געהן צו דער חופּה מיט דעם מאַריאַוויטישען ישיבה־בחור. און זי האָט זיך אַרומגעקוקט און האָט געזעהן, אַז נישט דאָס האָט זי געמיינט. האָבען זיך אָנגעהויבען יסורים. איז זי אַנטלאָפען צוריק אַהיים, אַלץ דער־צעהלט, און — ביינאַכט אין כעס, זיך געסמט...

פרעגט זיך : וואָס איז געשעהן ? וואָס האָט דעם מיידעל געטריבען פריהער אין מאַריאַוויטישען קלויסטער אַריין, און דערנאָך — צו זעלבסטמאָרד ?

איז זי אפשר געלאָפען אַהין צוליב דער עראָ־טיק, וואָס הערשט דאָרט ? אָבער די דאָגמע פון די אַזוי־גערופענע מיסטישע חתונות" איז געווען אַנ־אינעווייניגסטער סוד, וואָס איז ערשט איצט, בעת אַ סענסאַציאָנעלען פּראָצעס געגען דעם הויפּט־בי־שאָף פון די מאַריאַוויטען, בעקאַנט געוואָרען אין דער עפענטליכקייט. דאָס יודישע מיידעל, ווען זי איז אַהין געלאָפען, האָט דערפון זיכער די מינדסטע אַהנונג נישט געהאַט. נישט צוליב „מיסטישע חתו־נות" מיט גלחים איז זי אַהין אַנטלאָפען. דאָס בעווייזט שוין, איבריגענס, דער פאַקט אַליין, וואָס זי איז געלאָפען צוריק ! נאָר וואָס דען ?

דאָס מיידעל איז אויפגעצויגען געוואָרען אין אַ פּוילישער שול, אין פולסטער פרעמדקייט צו אַלץ, וואָס איז יודיש. זי האָט, קענטיג, איבער־געלעבט עפּעס אַ שטאַרקען גייסטיגען איבערברוך איינעם פון יענע אינערליכע קריזיסען, וואָס נאָך זיי קאָן קומען איינס פון די צוויי : זעלבסטמאָרד אָ־דער — אַ רעליגיעז לעבען, אַ „צווייטע געבורט" (לויט דעם בעקאַנטען אויסדרוק פון דזשעמס'ען).

רעליגיע ?... אָבער פון י ו ד י ש ע ר רעליגיע האָט אַזאַ מיידעל נישט בלויז קיין אַהנונג נישט, נאָר ערגער נאָך : צוליב איהר פרעמדקייט, צוליב איהר נישט־יודישער ערציהונג, צוליב דעם תהום צווישען טאַטע־מאַמע — קומט איהר פאָר דער גאַנצער ריטואַל ווי אַ שטיק ווילדקייט, ווי אַ טייל פון דעם לעבענס־קאָשמאַר, וואָס ווערגט זי. וויל זי אַנט־לויפען. וואוהין ? לויפט זי אין קלויסטער. ווערט זי אַנטוישט. ווערט דאָס רעליגיעזע אין איהר אָפּ־געטויט. בלייבט איבער — זעלבסטמאָרד...

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויגען, נאָז, האַלז- און לונגען־קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9. טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 9—12 און פון 5—7. [illegible] 17 פון 10—11 און פון 3—5 [illegible]

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעס פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעס פאָלקסבלאַט".

[illegible]

גילטיג דעם 18-טען נאָוועמבער 1928

8351. J. K.

דאָס שפּיטאָל פאַר גייסטיגע קראַנקע האָט נישט קיין רעכט אַרויסצולאָזען אפילו אַנ'אויסקו־רירטען קראַנקען אָהן השגחה פון איינעם פון זיינע קרובים.

אויב איהר האָט נישט קיין מעגליכקייט צו פאָהרען קאָנט איהר טעלעגראַפיש נעהמען אויף זיך די פעראַנטוואָרטליכקייט.

די טעלעגראַמע מוז אָבער פריהער בעשטע־טיגט ווערען דורך דער אָרטיגער מאַכט.

8352. ג. שיינמאַן.

8353. אַ האַנדוועבער פון פּיעפשאָוויץ.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטבערענגענדיג די צייטונג.

8354. ש. פּ. פּליוואַצקי.

כל זמן איהר האָט נאָך נישט בעקומען קיין מיליטעריש ביכעל, זענט איהר נאָך נישט איבער־געטראָגען געוואָרען אין רעזערוו און ממילא קאָן מען אייך נאָך אַריינציהען אין אַקטיווען דינסט.

8355. אַ לאָקאַטאָרען־פעראיין אין טשע.

די פעסטגעשטעלטע נאָרמען, לויט וועלכע די לאָקאַטאָרען זענען מחויב צו צאָהלען דירה־געלד פונקט, ווי אַנדערע איינגערעכענטע פון דער מלוכה צו רעגוליהרען די פרייזען אויף נויטיגע אַרטיקלען, שאַפען נישט בלויז קיין ציווילען, נאָר אויך אַ שטראָפליכען פּרעצעדענץ.

ממילא אויב אַ הויזווירט פאָדערט מעהר דירה־געלד וויפיל ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, דאַר־פען די לאָקאַטאָרען נישט בלויז נישט צו צאָהלען, נאָר דעם הויזווירט דראָהט נאָך דערפאַר צוגעצוי־גען צו ווערען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכ־קייט פאַר ליכווע.

די זעלבע כללים גילטען אויך בנוגע סוב־לאָקאַטאָרען.

וואָס שייך דער פאָדערונג פון די לאָקאַטאָ־רען, אַז די סוב־לאָקאַטאָרען זאָלען זיי צאָהלען אַ 30 פּראָצענטיגען צושלאַג, איז דאָס אַ ריין צי־וויל־פּרעטענסיע, וועלכע די סוב־לאָקאַטאָרען האָ־בען די ברירה טיילווייז אָדער אין גאַנצען יאָ אָדער נישט צו בעפרידיגען.

דאָס געריכט קאָן ענטשיידען אַזעלכע סכסו־כים אויך נאָר אין די אָנגעוויזענע ראַהמען.

פערקויפט צום טייוועל.

(68

(ראָמאַן).

גלייך ענטקעגען זיי זענען פונ'ם נעפּעל אַרויסגעלאָפען דריי שאָטענס.

טראַכטענדיג לאַנג האָט זיך קליין אַ וואָרף געטון מאַראָוויס, און די פּאָליציאַנטען — גלייך נאָך איהם.

עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ פערביסענער קאַמף מיט די בלויזע פויסטען.

דער, וועלכען קליין האָט אָנגעכאַפּט איז גע־ווען געשיקט, און האָט אָנגעהויבען צו בעקומען די איבערהאַנד.

פּלוצים האָט לעם איהם אָפּגעהילכט אַ שאָס, און דערנאָך גלייך — אַ פיינליכער קרעכץ און אַ קלאַפּ פון אַנ'אַנידערגעפאַלענעם קערפּער.

— גיט זיך אונטער, מיינע פריינד ! — האָט זיך דערהערט ווערעמבאַ'ס פערשטיקטער קול — עס וועט שוין גאָר נישט העלפען !

— — — — — — —

מיט אַ קויל אין דער ברוסט איז ווערעמבאַ געלעגען אין שניי.

דורך די פערביסענע ליפּען האָט ער וועהטאָג־דיג געקרעכצט.

די פּאָליציאַנטען האָבען איהם אויפגעהויבען, אַריינגעטראָגען אין הויז, און אַוועקגעלעגט אויפ'ן בעט.

דער דאָקטאָר, האָט בעטראַכט זיין וואונד, האָט דערקלעהרט, אַז די לאַגע זיינע איז האָפ־נונגסלאָז.

— ער איז אַ פערטיגער ! ער וועט נאָך לע־בען העכסטענס אַ שעה צייט ! — האָט ער שטיל איינגערוימט קליינען.

איבעריגענס, האָט עס אויך נישט קיין מבין געקאָנט זעהן, אַז מיט דעם שטערבליך־פערוואונ־דעטען ווערעמבאַן איז זעהר שלעכט, און אַז זיינע מינוטען זענען געצעהלט.

דער פּאָלקאָווניק גרינס, און ווערעמבאַ'ס שותף וואָס איז געווען פערקליידעט אַלס אַ שאָפער, זענען געבליבען ליגען דער'הרג'עט ביי דעם צושמע־טערטען בוים.

זייערע פערבלוטיגטע קערפּערס האָט מען אַריינגעטראָגען אין הויז אַריין.

— פון אונזעריגע איז קיינער נישט פערוואונ־דעט ! — האָט מאַרטען ראַפּאָרטירט.

אינ'ם קאָרידאָר איז געשטאַנען אַ געזונדער יונג מיט קייטלעך אויף די הענד, און וועלכען עס האָבען גוט אַכטונג געגעבען 2 פּאָליציאַנטען.

דאָס האָט ער זיך פריהער געהאַט פערמאַסקעט מיט קליינען אין דער אַלעע ביים טויער.

געבויט איז ער געווען גיגאַנטיש, ווי אַנ'אַט־לעט, אַנ'ענערגישער און אַ געזונדער, האָט ער מיט רציחה און האַס געקוקט אויף זיינע בעצווינ־גער — די פּאָליציאַנטען.

זיין קליידונג איז געווען ענליך צו קליינס קליידונג.

— מייכער ! — האָט דער אינספּעקטאָר פער־חידוש'ט אויסגערופען, נישט גלויבענדיג זיינע אוי־גען, וועמען ער זעהט דאָ. — מיר דוכט זיך אָבער אויס, אַז איך האָב דיך שוין איינמאָל איינגעפּאַ־קעלט אין דער תפיסה מיט פינף יאָהר צוריק !

מייכער איז געווען אַ געפעהרליכער באַנדיט, וואָס איז שוין נישט איינמאָל געשטאַנען פאַר'ן געריכט.

— ביזט געדעכט ! עס שטימט ! — האָט מרה־שחורה'דיג געענטפערט דער פערברעכער — איצט האָב איך זיך ווידער אָנפערדינט אַ פינף יאָהר, צו אַלדי שוואַרצע יאָהר !

— זעלבסטפערשטענדליך ! — האָט קליין בע־שטעטיגט — ווער וואָלט זיך אָבער געקאָנט פאָר־שטעלען, אַז דו וועסט מיך געהן קאָפּירען און זיך פערקליידען, אַלס דער אינספּעקטאָר קליין ? דאָס זענט איהר געווען מיט דער פרוילין ווייס אין באַנק ?

— אויך דאָס שטימט ! אַ חוץ דעם האָב איך לעצטענס אויך געשפּילט די ראָלע פון ווערעמבאַ'ס אַ דינער. איך האָב קיינעם נישט דער'הרג'עט — איך וועל שווערען אויף דעם ! פרעגט ביי איהם אַליין ! ער וועט איצט נישט זאָגען קיין ליגען.

(פאָרטזעצונג קומט)

„ארט“.

דער דריטער פראָגראַם.

וואָס ווייטער מיט אַ פראָגראַם, אַלץ מעהר בּאַווייזט דער „ארט“ דעם עולם זיך אָפּצושטעלען אויף דעם ראָזיגען טעאַטער: שטודירען און בּעגרייפען דעם מהות און אויפגאַבּען פון יודישען מאָדערנעם טעאַטער.

וואָס ווייטער מיט אַ פראָגראַם, יאַלץ מעהר מיט אַ געוואַגטען שריט ,אַלץ מעהר מיט אַנ׳עקספּערימענט ,מיט אַ נייעם אויפּ׳ן נעפּיט פון טעאַטער בּכלל, בּפרט שוין פון יודישען טעאַטער.

וואָס מעהר מיט אַ פּרעמיערע, אַלץ מעהר צוּוואַקסט זיך דער פערנעהם, אַלץ טיפערע וואָרצלען שלאָגט זיך דאָס טעאַטער אין דער יודישער געזעלשאַפט אין לאַנד ,אַלץ פעסטער ווערט דער פונדאַמענט פאַר׳ן קומענדיגען יודישען טעאַטער־בּנין.

מעג אַ פּראָגראַם זיין מעהר אָדער ווענינער געלונגען. מעג עס ווערען מעהר אָדער ווענינער געפעלען, שפּילט דאָס נישט קיין גרויסער ראָל. ווענען דער אַזוי־גערואָגטער קוואַליטעט פון „ארט“ איז נישט פאַרהאַן מעהר קיין שום ריסקוסיעס און ספקות. מיט יעדען ווייטערדיגען פּראָגראַם האַנדעלט זיך בּלויז וועגען אָפּשאַצען די נייע אויפטוּעָן, נייע עקספּערימענטען און איינפאַלען, וועגען אָפּשאַצען די גראַנדיעזע אַרבּייטען פון דער קינסטלערישער ליטונג און אַרטיסטען־אַנסאַמבּל.

נישט פאַרהאַן בּיי דעם ראָזיגען טעאַטער קיין שאַבּלאָנען, קיין „איבּערניטשעוען“ מיט יעדען פּראָגראַם אַ מעכטיגער שטוים פאָראויס און אַ „חוצפּה׳דיגער“ הויך־שפּרונג אין דער מאָדערנער טעאַטער־קונסט.

333

אַזאַ מין נייעס אין טעאַטראַלען, רעזשיסערישען און מאַלעריש־דעקאָראַטיווען זין איז דאָסמאָל די אינסצעניזירטע לעגענדע „שטאַרקער פון טויט“. האָבּען מיר איינמאָל פאַר אַלעמאָל פעסטגעשטעלט, אַז טעאַטער הייסט נישט נאָר שפּיל פון אַרטיסטען, נאָר כמעט אין דערזעלבּער מאָס אויך רעזשי, מוזיק, ליכט, דעקאָראַציע און קאָסטיום. געהמען מיר אָן די ראָזיגע הנחה איז „שטאַרקער פון טויט“ נאָך איין מייסטערווערק פון „ארט“, און דאַרף מען זיך נישט אַפילו לענגער אָפּשטעלען דערויף אַז צום מעהרסטען געלונגען איז דער אינסצעניזירטער לעגענדע איז דאָסמאָל די דעקאָראַציע און קאָסטיומען אויסגעפיהרט דורך דינה מאַטוס. האָט מען שוין ווען עס איז אויף אונזער בּיהנע געזעהען אַזאַ רחבות ,רייכקייט אין פאַרבּ און איינהייטליכען סטיל? האָט מען שוין בּיי אונז ווען עס איז געזעהען זיך אַזוי קינסטלעריש אַריינטראַכטען ,מאַטעמאַטיש אויסרעכנען אַ דעקאָראַציע פאַר אַ קליין־קונסט־בּיהנע — ווי דאָס טוט ד׳ יבעשיידענע קינסטלערין דינה מאַטוס? די ראָזיגע בעשיידענע קינסטלערין איז אַריינגעפּאַסט אין דער סביבה פון די „ארט“־קינסטלער און שאַפט נייעס איבּער נייעס.

מיט דער גרעסטער אָנערקענונג דאַרף מען אויך רעדען וועגען די רעזשיסערישע אויסערליכע עפעקטען פון דער לעגענדע, דער אופן פון איינשטעלען די אינטערמעצאָס און צווישען־שפּילען איז בּיי אונז ניי, פריש און אָריגינעל. ראַגעזען איז נישט איינגעהאַלטען געוואָרען די איינהייטליכקייט אין שפּילען פון איינצעלנע שוישפּילער און שוין נאָכ־

מער — פון צוזאַמענשפּיל. די פּראַכטפולע לעגענדע האָט כמעט געדאַרפט שפּילען טעאַטראַליש־איבּערגעטריבּען, שאַרף און גראָטעסק. פולאַווער אַלס קעניג האָט עס אַזוי ציטעגווייז פארשטאַנען, ער האָט אָבּער נישט אוים בּיים גאַנצען שפּילען, ראַגעזען שיינערמים (פּרינצעסין אָסי) און רזשינאַן (דניאל) נעלקען (חיגריך) נעהמען דעם ענין צו טראַגיש. שטימט דעריבּער נישט זייער שפּילען מיט׳ן טעקסט פון די אינטערמעצאָס, וועלכע דערצעהלען, אַז דאָס גאַנצע שפּילען איז נאָר א בּבא־מעשה.

פּרעכטיג איז דאָס צווישען־שפּיל אויסגעפיהרט דורך דריי שעהנע פּנים׳לעך: זילבּערמאַן, פּערי און גירל, די צווי פּאַיאַצען: גאָלדשטיין און פּעטערמאַן און דער פּראָלאָג און עפּילאָג: שומאַכער און אסתר ראָזען. די לעצטע האָט געהאַט אין „ארט“ איהר ערשטען דעבּיוט, וועלכער איז אויסגעפאַלען נאָר פיין. זי פּערמאָגט אַ מיטעלע שעהן־געשולטע קאָלאָראַטור־שטים, וועלכע קען אין „ארט“ בּעקומען אַ תּיקון, ראָך האָט זי, אין איהר סאָלאָנומער „אין ווילדען וואַלד“ און אַלס האַסער־מערעל אין די „ליבּשאַפּט שיפט“, דעם ראַמפּען־פיבּער נישט אויסגעמידען.

בּראָדערזאָן האָט ווידער געשאַפען אַ פּראַכטפול ליד „די ליבּשאַפּט שיפט“. איינער, פון די ערנסטע „ארט“־נומערען, וועלכע ווערט שטענדיג אין אַנסאַמבּל־שפּיל גוט אויסגעפיהרט.

אַ פיינער, זיסער נומער איז „אונזערע קינדער“ — אַ פּרעכטיגע סאַטירע פון חדר און פּאָוושעכנע שול, זיס אין טעקסט, מוזיק (פון דוד בּייגעלמאַן) און אין אויספיהרונג פון גאָלדשטיין, פּעטערמאַן און גירל. מיט פיל געשמאַק און אויסרעכענונג איז די דעקאָראַציע פון שמואל בּלום. אַ ווייטערדיגער פּרעכטיגער נומער איז דאָס פאָלקס־ליד, „וואָס יעדער טוט“ (חסידל, ציגיינערל און איוואַנקע). פולאַווער דער ציגיינער איז פּלאַסטיש אויסגעצייכענט, און פּשוט ענטציקענד, זעהר גוט זענען שומאַכער (ס׳חסידל) און נעלקען (איוואַנקע), אויסגעצייכענט איז די דעקאָראַציע און די קאָסטיומירונג פון דינה מאַטוס.

דעם טונקעלענס מאָנאָלאָגען האָבּען זיך איינגעפירגערט אין „ארט“ און אויך אין איצטיגען פּראָגראַם האָט גרויס ערפאָלג דער דיאַלאָג רזשינאַן — פּעטערמאַן לויט טונקעלס „ווען ווייבּער שווייגען“.

דעם פּראָגראַם שליסט דער פיינער פרעהליכער סקעטש „ווען אַל קטאַנצט“, גוט קאָסטיומירט דורך בּלום׳ען און אָהן פאַרוואורף אויסגעפיהרט דורך שיינערמים, רזשינאַן, פולאַווער, זילבּערמאַן, גאָלדשטיין פּערי און פּעטערמאַן. ב

דעם קאָמפּאָזיטאָרס דוד בּייגעלמאַן׳ס אַרבּייט אין דעם ראָזיגען פּראָגראַם איז נאָר צו לויבּען און צו אַנערקענען.

יעקב ריינגלאַס שניידט זיך אויף אַ גוטען קאָנפעראַנסיער. דער אָרקעסטער פון „ארט“ איז שוין געוואָרען אַנ׳אונצערטייסבּאַרער בּעשטאַנד־טייל פון דער גאַנצער טרופּע. שטאַרק נעהמט אוים בּיים פּובּליקום דער מוזיקאַריינפיהר (אובּערטורע) קאָמפּאָנירט דורך איינעם פון די אינטימסטע „ארט“־פריינד י. בּוים.

י. דאַנקין.

אַ טאַמבּורירער

זוכט אַ שטעל מיט אַ בּעזונדערען איינגאַנג צו אַרבּייטען, פאַר חודש־געלד. אָפּפערטען אין אדמ. אונטער „טאַמבּורירער“. 2571

„ארט“

זאַכאָדניאַ 43

יודישער קאַמער־טעאַטער

לייטונג: מ. בּראָדערזאָן.

היינט – 2 פאָרשטעלונגען:

אָנהויבּ 7.45 (פּאָפּולערע פּרייזען)

און 10 אין אָוונט

„אַלץ טאַנצט“

1) שטאַרקער פון טויט — אינסצענירטע לעגענדע אין 2 אַקטען מיט פּראָלאָג, אינטערמעצאָ און עפּילאָג.

2) ליבּשאַפּט שיפט.

3) אונזערע קינדער.

4) אין ווילדען וואַלד.

5) ווען ווייבּער שווייגען.

6) וואָס יעדער טהוט.

7) אַלץ טאַנצט.

הנחה־בּילעטען זענען נישט גילטיג.

ליטער. לייטער: מ. בּראָדערזאָן. מוזיק. לייטער: דוד בּייגעלמאַן. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען — ד. מאַטוס און ש. בּלום. קאָנפערענסיערן: י. ריינגלאַס און מ. נעלקען

הייזער פאַלען אין לעמבּערג און בּידגאָשטש

לעמבּערג, 17 (אַ. ו.) אויף בּאַימאַווע איינגעפאַלען אַ הויז, וועלכעס האָט פערשיט 2 אַרבּייטער, איינער איז אויפ׳ן אָרט געשטאָרבּען. די לאַגע פון צווייטען פערוואונדעטען אַרבּייטער איז זעהר ערנסט.

בּידגאָשטש, 17 סע. (טעל.) פאַרגאַנגענעם אינדערפריה איז איינגעפאַלען די פראָנטוואַנד פון אַ הויז אויף דוואָרניצע גאַס בּעגראָבּענדיג אונטער זיך 4 אַרבּייטער.

—:0:—

בּעלגישע הלוואה פאַר פוילען.

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש) היינטיגע וואָך קומט קיין וואַרשאַ דער געוועזענער בּעלגישער פּרעמיער און איצטיגער פאָרשטעהער פון אַ בּעלגישען בּאַנק־קאָנסאָרציום, טעוניס, וועלכער וועט אונטערהאַנדלען מכּוח אַ הלוואה פאַר פוילען.

יוליוס ראָזענוואַלד און די יודישע אַגענץ.

(ענדע פון 3־טער זייט).

— זענט איהר גרייט, ה׳ ראָזענוואַלד, צו געבּען ווייטערע פינאַנציעלע הילף פאַר דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד? — האָבּ איך געפרעגט דעם יודישען פילאַנטראָפּ.

— אָ, יאָ, איך וועל ווייטער העלפען און וועל זיך נישט אָפּשטעלען בּייצושטייערן פאַר דעם ראָזיגען צוועק, — האָט ראָזענוואַלד געענטפערט. — איך האַלט זיך אָבּער אין אַ געוויסער מאָס דערפון אָפּ, ווייל דאָס שטערט, אַז אַנדערע זאָלען געבּען בּיישטייערונגען, עס זענען דאָ פערהאַן גענוג רייכע יודען, וואָס האָבּען געדאַרפט און געקאָנט פינאַנציעל מעהר העלפען דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד. אָבּער איך האָבּ מורא, אַז ווען זיי וועלען זעהן, אַז איינער גיט אַ סך, וועלען זיי האַלטען, אַז זיי דאַרפען אינגאַנצען נישט מעהר געבּען.

— רעכענט איהר נישט, ה׳ ראָזענוואַלד, אַז נאָר אַ פערהעלטניסמעסיג קליינער טייל פון רוסישען יודענטום קאָן בּעזעצט ווערען אויפ׳ן לאַנד, און אַז אויך אַ גרויסע צאָהל געוועזענע יודישע סוחרים אין די שטעט און שטעטליך דאַרפען געהאָלפען ווערען? — האָבּ איך געפרעגט.

— ערשטענס, ווערט די לאַגע פון די, וואָס בּלייבּען אין די שטעטליך שוין בּעסער דערמיט, וואָס אַ טייל פון זיי גערהט אַוועק אויפ׳ן לאַנד, — האָט ראָזענוואַלד געזאָגט. — די איבּעריגע דאַרפען געהאָלפען ווערען דורך דער רוסישער רעגירונג אויף דעמזעלבּען אופן, ווי די אַנדערע, נישט־יודישע, איינוואוינער פון לאַנד, און אויף וויפיל עס איז בּעקאַנט, טוט זי דאָס. איבּעריגענס, איז טאַקע שלעכט, וואָס מ׳קאָן נישט העלפען אַלעמען.

— אייך איז מסתּמא בּעקאַנט, ה׳ ראָזענוואַלד, אַז אויך די עקאָנאָמישע לאַגע פון די יודען אין פוילען איז איצט זעהר אַ שלעכטע. וואָלט איהר נישט גרייט געווען זיי צו העלפען, אַזוי ווי איהר טוט דאָס פאַר די יודען אין רוסלאַנד? — האָבּ איך ווייטער געפרעגט.

— נאַטירליך, בּין איך גרייט אויף דעמזעלבּען אופן ווי אין רוסלאַנד, צו העלפען די יודען אין פוילען, — האָט ראָזענוואַלד ערקלערט. — אויבּ די פוילישע רעגירונג וועט געבּען די יודען לאַנד, אַזוי ווי דאָס טוט די רוסישע רעגירונג, און אויבּ אַנ׳אויספאָרשונג וועט בּעווייזען גוטע אויסזיכטען אויף ערפאָלג, ווי אין רוסלאַנד, — דאַן בּין איך גרייט פונקט אַזוי פיל צו העלפען די יודען אין פוילען, ווי איך טו פאַר די יודען אין רוסלאַנד.

— איז געווען ראָזענוואַלד׳ס קאַטעגאָרישע ערקלערונג.

י. פּאַרסקי!

Od jutra do dnia I-go grudnia

TANIA WYPRZEDAŻ RESZTEK

— i —

TOWARÓW POSEZONOWYCH

Ceny sensacyjnie niskie

B-cia Z. i A. RAPPEPORT

PIOTRKOWSKA 15.

CASINO

היינט פייערליכע פרעמיערע!

O gdybym kiedy dożył tej pociechy,
Żeby te księgi zbłądziły pod strzechy...

מעכטיגע פוילישע פילם=עפאפיי, רעאליזירט לויט'ן אונשטערבליכען מייסטערווערק פון ADAM MICKIEWICZ

PAN TADEUSZ

רעזשי: Ryszard Ordyński

מיט דעם פראכטפולען עקראן=מייס=טערווערק האט די פוילישע פילם=פראדוקציע געפייערט דעם X-יעהריגען יום=טוב פון אונזער אונאבהענגיגקייט.

עס נעהמען אנטייל די בעדייטענד-סטע פוילישע ארטיסטען – מיט ŁUCZEWSKI אין דער ראלע פון טאדעאוש און ZAJĄCZKOWSKA אין דער ראלע פון זאשא אין דער שפיץ. ——

אנהויב 12 א זייגער בייטאג. ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' לעאן קאגמאר. אנהויב 12 א זייגער בייטאג.

פון 12 ביז 3 א זייגער נאכמ. זענען די פרייזען פון די פלעצער 50 גר. און 1 זלאטי.

LUNA די לעצטע טעג! **LUNA**

„שטורם" (Burza)

מעכטיגער פילם מיט'ן אנטייל פון JOHN BARRYMORE i CAMILLA HORN

די פרייזען פון די פלעצער אויף אלע סעאנסן זענען 1, 2 און 3 זל.

די פרייזען פון די פלעצער אויף אלע סעאנסן זענען 1, 2 און 3 זל.

וועלענדיג געבען די מעגליכקייט די ברייטסטע מאסען צו זעהען דאס עפאכע-מייסטערווערק זענען די פרייזן געווארן פערקלענערט. היינט פון 12–3 נאכמ. זענען די פרייזן פון די פלעצער 50 גר. און 1 זל.

פעלץ=ווארעץ

קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען נאר ביי דער לאנג=יעהריגער פירמע

ל. ב. פעפער, ווסכאדניא 42, טעלעפאן 04=78.

בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן ארט. די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רייעל.

די אפטיילונג פאר קרעדיט=שויץ

ביים לאדזער סוחרים=פעראיין (פעטריקאווער 73)

פאדערט אויף די פעראינטערעסירטע פירמעס, אז זיי זאלען פערעגיסטרירען זייערע חובות ביי די פאלגענדע ווילנער פירמעס, וועלכע האבען אפגעשטעלט זייערע צאהלונגען:

1. אייזענשטיין און זשאקאוויטש
2. גערשטייער און סאראבסקי
3. נ. גארקליין
4. נתן גאלדבערג
5. י. קאגאנאוויטש
6. ליב מייערסאן
7. אהרן שלאגמאן
8. „געבר. ווערזעס"
9. „שער און ווערזעס"
10. חים זאק.

די חובות דארף מען רעגיסטרירען אין ביורא פון סוחרים-פעראיין (פעטריק. 73) ביז'ן 20. נאוו. ה. י.

סוחרים-פעראיין אין לאדז,
אפטיילונג פאר קרעדיט=שויץ.

2563

OGŁOSZENIE.

Opierając się na Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 roku o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz.U.R.P. Nr. 91, poz. 527 art. 8), na Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 lipca 1928 roku o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, oraz cegły (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 761), oraz na uchwale Magistratu m. Łodzi Nr. 355 z dnia 16 kwietnia 1926 roku niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m Łodzi Nr. 1059 z dnia 17 listopada 1928 roku, opierając się na opinji Komisji do badania cen, wyrażonej na posiedzeniu w dniu 16 listopada 1928 roku w sprawie cen, na mięso wieprzowe i wyroby masarskie wieprzowe, przywraca się ceny na wymienione artykuły uchwalone przez Magistrat m. Łodzi w dniu 14 czerwca 1928 roku Nr. uchwały 527, co do cen zaś, na mięso wołowe, baranie i cielęce jak również na przetwory zbóż chlebowych, uchwała Nr. 989 Magistratu m. Łodzi z dnia 7 listopada 1928 r. utrzymuje się w mocy.

Wobec powyższego ceny na mięso wieprzowe i wyroby masarskie wieprzowe, obowiązują na terenie m. Łodzi jako maksymalne (najwyższe) za 1 kg. w detalu następujące:

1.	wieprzowina	zł. 2 gr. 74	18.	baleron gotowany	zł. 6 gr. 30
2.	wieprzowina bez dokł.	„ 3 „ 36	19.	„ surowy	„ 4 „ 90
3.	schab i baleron	„ 3 „ 36	20.	boczek sur. wędz.	„ 4 „ 30
4.	słonina	„ 3 „ 60	21.	„ gotowany	„ 4 „ 70
5.	sadło	„ 3 „ 60	22.	szmalec	„ 4 „ 10
6.	salceson	„ 3 „ 60	23.	słonina paprykowana	„ 4 „ 90
7.	kiełbasa krajana	„ 3 „ 60	24.	siekane	do umowy
8.	„ serdelowa	„ 3 „ 60	25.	polędwica sur. wędz.	zł. 6 gr. 70
9.	pasztetowa	„ 4 „ 50	26.	kiełbasa surowa	do umowy
10.	serdelki	„ 4 „ 70	27.	rolada	zł. 4 gr. 50
11.	podgarlana	„ 2 „ 50	28.	kiełbasa sucha	„ 5 „ 60
12.	czarna	„ 2 „ 50	29.	salami	„ 8 „ 40
13.	kaszanka	„ 1 „ 36	30.	parówki	„ 5 „ 60
14.	krakowska	„ 4 „ 50	31.	kiełbasa sucha polska	„ 6 „ 50
15.	szynka gotowana	„ 6 „ 30	32.	„ „ moskiewska	„ 6 „ 50
16.	szynka sur. wędz.	„ 3 „ 60	33.	„ „ myśliwska	„ 7 „ 90
17.	szynka bez kości	„ 4 „ 16	34.	salami miękkie	„ 5 „ 60

W myśl § 10 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych, będą ukarani przez władzę administracyjną I instancji według art. art. 4 i 5 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej **aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 10 tysięcy złotych,** o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych Ustaw Karnych

Łódź, dnia 18 listopada 1928 roku.

Prezydent m. Łodzi (—) BR. ZIEMIĘCKI.

2587

אייזערנע — קאכען

פון קאפלעס און שאמאט פון פערשידענע מיסטערן און סארטען אין א גרויסען אויסוואהל עמפפעהלט אויף בעקוועמע בעדינגונגען

M. ELECHNOWICZ

1a ŻEROMSKIEGO (Pańska) 1a

אויספיהרונג ערשטקלאסיגע! צוגענגליכע פרייזען!

Dr.
J. POLAKOW
קינדער-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 37a
טעל. 39-75.
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן אין דער לעטשניצע אויף גייערס מארק (פעטריקאווער 294) פון 2 ביז 3½ נאכמ. און דערהיים פון 3½—5 נאכמ.

ד"ר א. ס. טענענבוים

וואולטשאנסקא 4, טעלעפאן 40-25

אינערליכע קראנקהייטען

איז צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 6 ביז 7 אין אווענד.

2170

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט און וענערישע קראנקהייטען און ליכט-הייל אינסט.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד
צוריקגעקעהרט

אבאנעמענט-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד מיט 30 פראצ. טייערער. [illegible]

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—15 גר. [illegible] 20 גר. אין טעקסט—40 [illegible] 60— [illegible] 15— [illegible] 100 פראצ. טייערער. [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odnowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.

Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.